

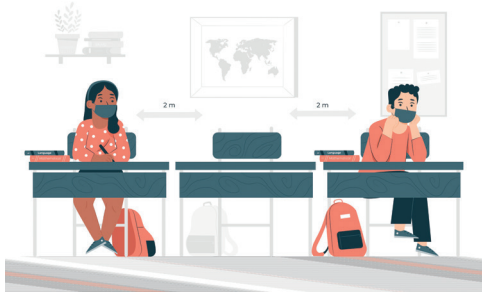

ekmek ve gül

Afganistan'ın gör dediği 3

Temizlikçi Ayşe'nin çikolatayla imtihanı 10

Soruyoruz: 2 yıl boyunca Milli Eğitim ne yaptı? 12

Türk Metal'in TİS taslağında işte bunlar eksik 19

İÇİNDEKİLER

Afganistan'ın gör dediği.....3	Fulya Alikoç
Göçmen meselesi bizim meselemiz çünkü.....5	Özge Akkaya
Afganistan'dan Var'a bitmeyen yolculuk.....6	Hazal Kara
Hiç durmadan emekçilerle buluşmamızın sonucu..6	Songül Keşkek
Türkiye'nin Taliban'ı muhatap alması bile ürkütücü.....7	Mülteci kadın işçiler
Açlığın, yoksulluğun, işsizliğin sorumlu mülteciler mi?.....8	Zahide Kiper
Mülteci Selva ve Zahra'nın Türkiye'si.....8	Yasemin Özdemir
KİTAP.....9	
Temizlikçi Ayşe'nin çikolatayla imtihanı.....10	Fatma Koç
Mülteci çocukların eğitimi.....11	İstanbul'dan bir öğretmen
Soruyoruz: 2 yıl boyunca Milli Eğitim ne yaptı?..12	
Özel eğitim kurumunun koridorlarında dertli çocuklar.....14	Eren Saran
Online matematik dersinden ne öğrendik?.....14	
Kadın öğretmenlerin sıkıştığı üçgen.....14	Aysun Güngör
Okullar kapanmamak üzere açılın.....15	
Okulların açık kalmasında bize düşen sorumluluk büyük.....15	Aslı Yorulmaz
ETF'de birliğin de direnişin de öncüsü kadın işçiler.....16	Adile Doğan
ETF patronuna soruyorum.....16	Nursel Oktay - Hande Köse
AdkoTurk'un kadın işçileri mücadele ediyor.....17	Songül Sarı
Gebe ve emziren sağlık çalışanları dahi geçim için nöbete mecbur!.....18	Başak Edge Gürkan
İçinde olduğumuz bir sözleşme süreci.....18	Eren Aktaş
Türk Metal'in TİS taslağında işte bunlar eksik....19	
Bir sürü göz üstümüzde.....19	
Felaketler zincirini kırmak için yapacaklarımız var.....20	Bilgesu Karakulak
Yanan ev, çatı değil, çocukluğudur insanın.....21	Dödü Taka Çınar-Nesrin Öztürk
SINIRLARIN ÖTESİ.....22	
MEKTUBUMUZ VAR23	
Ben otomobil süremez miyim?.....24	Filiz Gür

Bir haykırışı dokumak...

*"Bu kafesi parçalayacağım bir gün,
onun korkunç ıssızlığını
Zevk şarabını içeceğim, şarkı
söyleyeceğim bir kuşun baharda yapması
gerektiği gibi
İnce dallı bir ağaç olsam da her
rüzgarda titremeyeceğim
Ben bir Afgan kızayım - feryadımı
haykıracağım, sonsuza dek dokuyacağım
onu."*

1996-2001 yılları arasında Taliban yönetimi altında kamusal alanın Afgan kadınlara yasaklandığı, sevgiye dair şiirler yazmanın dahi işkence sebebi olduğu yıllarda yazdı Nadia Anjuman bu şiiri. Tüm yasaklar ve hukuksuz cezalar karşısında bir karşı duruştu kaleminden akan özgürlük ve umut dizeleri. Taliban'a, kocasının şiddetine, ailesinin baskısına karşı bir haykırışı dokumaktı şiirleriyle özgürlük fikrini dökmek. Anjuman, bir kadın olarak yazmanın canına mal olacağını bile bile yıllarca yazmış ve şöyle demişti kocası tarafından dövülerek öldürülmeden önce: "Taliban egemenliği altında altı yıllık esaretin ayaklarımı bağladığı zincirler, kalemimin ayağıyla şiir arenasına duraksayarak girmeme neden oldu." Taliban yönetimi altında kadınların yaşamını ayağına bağlanan zincirlerle ifade ediyordu Anjuman, şimdi kadınların yaşadıklarını ta o zamandan özetliyordu.

Anjuman'ın suçu kadın olmak ve şair olmaya cesaret etmek miydi? Zihnindekileri özgürce dökmesi, kendi gibi kadınların sözcüsü olmak mıydı? Taliban'ın yıkıntıları arasında ölümü göze alıp o haykırışı dokumayı sürdürmek miydi? Hangisi suçtu?

Haykırış tek başına Anjuman'ın haykırışı değildi elbet. Bu ülkenin adının etimolojik kökeni dahi "haykırış" a dayanıyordu. Afgan, efgan; figan, acıyla bağırma" demek. Bir halkın tarihine, yaşanmışlıklarına ancak bu kadar müsemma olabilirdi belki bir isim. İngiliz sömürgesi, Sovyet, ABD işgali, Taliban yönetimi... Halkın kendi kaderine fırsat bile tanımayan müdahaleler ve kadınların payına düşen hep aynı son... Bu son içinde ise şimdi gibi o haykırışı dokumaya çalışan kadınların umut verici çabaları ve Afganistan sınırları dışında, bu topraklardan, öteki topraklardan cılız da olsa yükselen "Afgan kadınların yanındayız" sözleri... Bunca kutuplaştırmaya, düşmanlığa, ayrımcılığa, öfkeye rağmen bu cılız haykırışların bir gün büyüyecek olma ihtimali dahi umut vermiyor mu? Verecek, yeter ki "Yalnız değilsin kız kardeşim" sözünü birbirimize dokunarak bir haykırışa dönüştürelim. Çünkü bizim elimizde; bir haykırışı doğurmak da dokumak da büyütme de. Çünkü bizi birbirimizden ayıran da bizi birbirimize bağlayan da tüm çıplaklığıyla karşımızda duruyor. Gerçeklerin üzerine örtülen perdesiz bir burka gibi; çıkar hesapları peşinde koşarken, ülke halkının sorunlarına kulak tıkayıp, halkı yangına, sele, afetlerin yıkıcı sonuçlarına teslim ederken, kadınları şiddete, adaletsizliğe, eşitsizliğe hapsederken, yoksulluğa, sosyal yardımlara, eve giren iki ekmeğe tamah ettirirken, eğitimdeki eşitsizlikle, belirsizlikle geleceksizliğe mahkum ederken çocukları, barışa dair ses vermeyi bile yasaklarken meydanlarda, Suriyelisini, Afgan'ını İranlısını sömürünün öznesi haline getirir, sırtlarından geçinirken bizi bağlayan her ortaklığı nefretle örtüyorlar işte. Bir proje olarak gördüğü "mülteci sorunu"nda ekonomik ve siyasal politikalarıyla düşman ediyor ortak sorunu olan Suriyeli ve Türkiye'liyi. Kadınlar katledilirken bir bir kadınların haklarına göz dikenler, sonra "Adalet" konuşması yapıyorlar kürsülerden, adaleti kendi tecellilerine göre işleyerek. Oysa bugün dergimizde üzerimize kat kat

örttükları o örtüleri ucundan tutarak, bir haykırışı dokuyan kadınların sesi var. Fikri, kimliği, kökeni, inancı, şehri farklı olan her bir kadının sesinin başka bir kadın tarafından işitilişi, her bir kadının uzattığı elin başka bir kız kardeşin parmak uçlarına deyişi var. "Bu düzen benim" diyenin korku hükmüne karşı, kendi yaşadıklarını anlatan, kendilerinden götürülene öfkelenen, birbirlerine tek başlarına olmadıklarını gösteren kadınların ayağa kalkışlarının sesleri var. "Millet" adına, "kadınlar" adına konuşana cevap veren kadınların kendi sözleri, istekleri, talepleri var!

Ekmeğ ve Gül'ün eylül sayısı, kendileri adına konuşan egemenlere karşı kadınların megafonu olarak sesini yükseltmeye başladığı bir şecere gibi. Patronun TİS dayatmalarına karşı yükselttiği ses; okulların açılması öncesi eksiklere, eksik bırakılmışlıklara, yokluğa, geleceksizliğe, "idare edin"lere karşı yükselttiği bir ses; mülteci kadınların nefret politikasından aldıkları paya karşı; köylülerin evinin barkının üstünde hâlâ duman tüter, yanan hayvanlarına döktükleri gözyaşı yanaklarından akarken TOKİ'yi sahneye sokup her şeyini kaybetmiş olanları utanmadan krediyle borçlandırmaya çalışanlara karşı yükselttiği bir ses var. Bu büyüyen bir ses, dokunan bir haykırış bu sayfalarda.

Ve elbette Filiz Gür'ün yine tozlu rafalara çekilmiş bir tarih kesitinin anlatımı, otomobil kullanımında kadınların "Sen yapamazsın" sözlerine karşı yükselttiği bir ses var. Adana'dan temizlikçi Ayşe'nin başına gelenler de kahkaha katarken bu sese, Fulya Alikoç'un "Afganistan'ın gösterdikleri" yazısı da Afganistan meselesine nasıl bakılmasının bir haritasını çiziyor. Sevil Aracı'nın "Ay düşerken" kitabına dair yazdıkları da çoğu zaman küçümseyerek bakılan, hor görülen, itilip kakılan göçmenlerin neler yaşamak zorunda kaldıklarını gösteriyor. Ekmeğ ve Gül ile büyüyor bu yükselen ses, kadınlar büyütüyor bu sesi.

*Şiir Fatma Nur Türk tarafından çevrilmiştir.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Sunu görsel: Freepik / Kapakta kullanılan fotoğraf: Ekmeğ ve Gül

<p>Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir. Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı</p>	<p>Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL Tel: (0212) 909 48 01 Faks: (0212) 654 15 04</p>	<p>Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62</p>
---	--	---

Afganistan'ın gör dediği...

Fulya ALİKOÇ

1 6 Kasım 2001. ABD Başkanı George Bush'un haftalık radyo konuşması alışılmışın dışına çıkıyor: "Günaydın. Ben Laura Bush. El Kaide terörist ağının ve Afganistan'da onu destekleyen rejimin, Taliban'ın kadın ve çocuklara karşı barbarlığına odaklanmak üzere dünya çapında bir çabanın ilk adımını atmak için bu haftanın radyo konuşmasını ben yapacağım."

11 Eylül saldırılarının ardından ABD işgal güçleri 7 Ekim 2001'de Afganistan topraklarına girmiş, üzerinden bir ay 9 gün geçmiş. Bu süre zarfında Afgan halkının kendi içinden çıkan demokratik güçlerin inisiyatifinde değil, ABD güdümünde görülüyor Taliban'ın insanlık suçlarıyla hesap. Bir yandan ABD Temsilciler Meclisi Alt Komitesi "Afgan halkı-Taliban" duruşmalarını yürütürken diğer yanda Taliban kuvvetleri başkent Kabil'den sürülse de kırsalda şiddetin tımandığı çatışmalar devam ediyor. Kuzey İttifakı askerleri ile Taliban militanları arasındaki çatışmalar ülkedeki etnik fay hatlarını da aktive ederek yeni iç çatışmaları tetiklemiş. Gruplar birbirine hem kurşun sıkıyor hem de bir savaş taktiği olarak karşı taraftan kadınlara tecavüz ediyor. Çoğu zaman toplu tecavüz halini alan bu ihlallere ABD askerleri de katılıyor. NATO bombaları sivil halkın temiz su ve gıdaya erişimini imkansız hale getirirken Oxfam ve Dünya Gıda Programı açlık tehlikesi hakkında uyarıda bulunuyor.

Ve tüm bunlar yaşanırken First Lady Bush radyodan sesleniyor: "İşte o rejim ülke topraklarının çoğunda geri çekiliyor şu an. Ve Afganistan halkı, özellikle de kadınlar sevinç içinde. Dünyanın geri kalanının bugün keşfetmekte olduğu gerçeği Afgan kadınları zor yoldan öğrendiler: Kadınların vahşice ezilmesi teröristler için temel bir amaçtır."

'TERÖRLE MÜCADELE' KONSEPTİNDE AFGAN KADINLAR

Çatışmasız yeni dünya düzeni söyleminden "terörle mücadele" konseptine geçişte öne çıkarılan bir kadın figür Laura Bush. Afgan kadınlar bu konseptin merkezine yerleştiriyor.

Emperyalizmin yeni döneminde ona düşen rol bu; Afgan halkının yüzde 70'inin kötü beslendiğinden, her 4 çocuktan birinin 5 yaşını dahi görmeden öldüğünden, çocukların uçurtma dahi uçurmalarının yasak olduğundan, kadınların başlarında bir erkek olmadan evden çıkamadıklarından, güldüklerinde dayak cezası aldıklarından, oje süren bir kadının parmaklarının kırıl-

dığından bahsetmek. Ve bunları ancak bir teröristin yapabileceğini söylemek. Böylece "Terörizme karşı savaşmak, aynı zamanda kadınların hakları ve onurları için savaşmaktır" diye bağıtıyor Avrupa demokrasisini.

İşgalden tam 5 ay sonra, 8 Mart 2002'de bu kez Birleşmiş Milletler kürsüsünden sesleniyor First Lady: "Bugün dünya Afgan kadınlara bir zamanlar bildikleri yaşamlarına geri dönmeleri için yardım ediyor... Bugün, uluslararası kadınlar gününde Afganistan'da ve tüm dünyada kadınların insan haklarını koruma görevimizi bir kez daha dile getiriyoruz. Ayrıca savaşın ve adaletsizliğin yaralarını sararken bütün Afganlara desteğimizi sunuyoruz."

Laura Bush'un çabaları münferit değil, kapsamlı bir "terörle mücadele" programının ekran yüzü. Amerikan Dış İşleri Bakanlığının Taliban ve Kadın Hakları Raporu ve Time dergisinin "Lifting the Veil" (Peçeyi Kaldırmak) manşetiyle destekleniyor. Bütüncül bir "terörle mücadele" propagandası Afgan kadınların demokrasi mücadelesini gölgeliyor. Örneğin, kimse Kabil Taliban'dan temizlendiğinde Kuzey İttifakı'nın engellediği iki kadın yürüyüşünden bahsetmiyor. Ya da 4-5 Aralık 2001'de Brüksel'de düzenlenen Demokrasi İçin Afgan Kadınları Zirvesi'nden, bu toplantıya katılan onlarca kadın örgütünün bir araya gelerek 4 başlıkta oluşturduğu 62 maddelik talepler listesinden bahsetmiyor. Taliban sonrası geçiş hükümetinde kurulan Kadın Bakanlığının tam 6 ay boyunca bir ofis dahi açamamış olması mesele değil. ABD'nin çıkarları doğrultusunda yürürlüğe konan "terörle mücadele" konseptinde bunlar zaman ve enerji harcamaya gerek olmayan detaylar. Bu konseptte Afgan kadınlar işgali meşru kılacak kadar mağdur ve mazlum görünmek ve görülmek zorunda. Zira "Sonsuz Özgürlük" operasyonunda birtakım özgürlük alıcılarına ihtiyaç oluyor.

EMPERYALİZMİN ARAÇ KİTİNDEKİ SİYASAL İSLAM

Diğer bir deyişle, Time dergisine kapak olunabilmesi için önce zorla örtülen bir peçe olması lazım ki "Peçeyi Kaldırmak" mümkün olabilsin. Hem de Afgan kadınlarının eğitim ve sağlık hakkı, siyasal hak ve özgürlüklerden oluşan 62 maddelik talepler listesinde bir kere bile değinilmediği halde. Burka, Taliban için kadınları kapatmanın, emperyalistler için çıkarlarına ulaşmanın bir aracı. Bu anlamda bakıldığında, kadın bedeninden çok bu ikisi arasındaki tarihsel ilişkiyi ör-

Gerçek özgürlük ve nihai kurtuluş yerli ve göçmen kadınların antiemperyalist mücadelede onları ezenlere ve sömürenlere karşı birleşmesindedir.

Fotoğraf: Unsplash

tüyor. Gerçekliği örten bu peçeyi kaldırmak içinse biraz Soğuk Savaş dönemine gitmek gerekiyor.

ABD başta olmak üzere Batılı emperyalistlerin Sovyetler Birliği'ne karşı özellikle Orta Asya ve Ortadoğu'da İslamcı örgütleri silahlandırdığı ya da finanse ettiği artık gizlenmeye ihtiyaç dahi duyulmayan bir gerçek. Kökleri 1940'lı yıllardan itibaren Hindistan ve Pakistan'da ABD desteğiyle açılan sübyan mektepleriyle ve eğitim kamplarıyla tohumları atılan örgütlenmelere kadar uzanıyor. Yaptığı darbeyi sosyalist bir devrime dönüştürmekte başarısız olan Sevr Devrimcilerinin bir kadınının çağrısı üzerine, 1979'da Afganistan topraklarını işgal eden Sovyetler Birliği'ne karşı özellikle Pakistan aracılığıyla mücahitlere destek devam ediyor. ABD'nin Soğuk Savaşın bu cephesine harcadığı para yaklaşık 5 milyar dolar. Arap devletleriyle Çin'in harcamalarıyla bu rakam 10 milyar doları geçiyor. Sovyetlerin ise bunun 4 buçuk katı kadar para harcadığı tahmin ediliyor.

Sovyetler'in yenilip çekilmesiyle ABD'nin de askeri gücünü çekmesi Afganistan halklarını karmaşık bir mücahitler güruhuyla baş başa bırakıyor. Kanunsuzluk, yolsuzluk ve zulüm dayatan savaş ağaları, başına buyruk keyfi haraç ve ceza kesen yerel çeteler. Ve yine Mücahitler içerisinde çıkma bir çeşit Robin Hood başlığı takmış Molla Muhammed Ömer etrafında toplanmış, başıbozuklara karşı "katıksız İslam"ı savunan Taliban.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Evrensel

90'lı yılların ilk yarısını milis gücü olarak geçiren ve 1996'da iktidara gelen Taliban'ın uygulamaları bilindik; kadınların eve kapatılması ve erkek olmaksızın sokağa çıkamaması, erkeklerin sakal bırakma zorunluluğu, TV, eğlence, spor ve müziğin yasaklanması, eşcinsellerin şiddetle ve ölümlerle cezalandırılması. Bunlar Taliban İslamı'nın "katıksız" tarafı. Bu açıdan, her şeyi toplumun üretim tarzından soyutlayan bir ideoloji olarak İslam klasik bir din. Ancak -Hristiyanlığın aksine- kendi iç dinamikleriyle reformasyon geçirmemiş bir ideoloji olarak İslam, emperyalizm çağında, emperyalistlerin güdümünde küresel piyasaya eklemelenmek ya da adapte olmak durumunda.

Elbette bu adaptasyon ekonomik temellerden soyutlanmış bir "medeniyetler çatışması" şeklinde gerçekleşmedi, gerçekleşmiyor. Taliban'ı da ABD emperyalizmine ekleyen birtakım menteşeler var. 1990'lı yıllarda, Teksas menşeli petrol şirketi Unocal'ın Orta Asya'da Türkmenistan-Afganistan-Pakistan güzergahında inşa ettiği doğal gaz boru hattında başıbozuk mücahitlerin ve savaş ağalarının kanunsuzluğuna karşı düzen vadeden Taliban'ın Suudi Arabistan ve Pakistan aracılığıyla desteklenmesi bu eklem noktalarından biriydi. Üstelik Taliban İran karşıtı bir güç olarak ABD'nin bölgesel siyasetinde de kullanılıyordu. 2000'lerin terörle mücadele konseptini şeriat hükmü altında ezilen Afgan kadınlar üzerine oturtan ABD, 90'lı yıllarda Herat'ı ele geçirip binlerce kız çocuğunu okuldan dışarı atan, Kabil'e girdiğinde kadınların büyük kapatılmasını tamamlayan Taliban'a yol veriyordu. Ta ki 11 Eylül 2001 saldırılarına kadar. Ne var ki, 11 Eylül sonrası dünyada belirleyici olan "terörle mücadele" konsepti de sürekli çatışma öngören tartışmalı bir sürdürülebilirliğe sahipti. Emperyalizmin araç kitindeki, radikal/terörist/militarist versiyonlarına karşı, siyasal İslam'ın elli tonundan birkaçına tekabül eden "İlmli İslam", Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Orta Asya ülkelere sermaye ihracının üst yapıdaki politik mevcudiyetiyle, yani "demokrasi ihracı" ile tamamlanan bir unsur olarak pohpohlana geldi. Biden'ın "1 trilyon dolar harcadık ve buna değmedi" mealinde teslim ettiği yenilgiyle sonlu olduğu acı deneyimlerle anlaşılabilir "Sonsuz Özgürlük" dikiş tutmadı. Bush döneminin mücadele edilen teröristleri, artık Doha'da diplomasi masasına oturulabilir politik aktörler.

SONSUZ ÖZGÜRLÜKTEN DEMOKRASİ İHRACININ SONUNA

Bugün, siyaset bilimci Arzu Yılmaz'ın çok doğru

GERÇEK ÖZGÜRLÜK VE NİHAİ KURTULUŞ İÇİN

DÜNYANIN dönüş hızı artıyor. Bu her anlamda böyle. Gezegen olarak Dünya, Güneş etrafında daha hızlı dönüyor. Yerküre üzerinde her gün bir yerlerden gelen sel basması, dere taşması ya da yangın haberleri doğanın da hareketini hızlandırdığını gösteriyor. İnsan toplumunun ev sahibi olarak Dünya daha yavaş hareket etmiyor; toplumsal gelişmeler de ivmesini artırıyor. Bir nesil süren yılların emperyalist işgali birkaç günde sona erdirilirken, bir ülkenin rejimi birkaç saat içerisinde değiştirilebiliyor. Bu birkaç gün içerisinde on binlerce, hatta yüz binlerce insan ülke içinde ve dışında yerinden edilebiliyor.

Tek adam iktidarı yeni paylaşım sürecinden kendisine düşen pay için leşçiller gibi Kabil'in etrafında dolanırken, Türkiye halkları ise, Suriye savaşının tetiklediği son 10 yıllık göçün de etkisiyle, endişeyle "Afgan göçü"ne odaklanmış durumda. Çok muhtemel ki, Afganistan'dan İran ve Türkiye'ye göç katlanarak devam edecek. Ancak göç veren ülkenin emperyalistlerle geçmişi, bugünü ve muhtemel geleceği dahil edilmeden, yani emperyalist kapitalist sistem ve onun siyasal İslam'la dansı teşhir edilmeden yapılan her göç tartışması, her gün daha büyük bir kısmı gasbedilen ekmeği yerli-göçmen ara-

sında pay etme çözümsüzlüğüne tıkanmaya mahkûm. İşte tam da bu noktada Afganistan gerçeği bize görüyor;

"Terörle mücadele" söylemi, emperyalist pazar savaşında bir ayak oyunudur; artan her çatışma kadınlara şiddet, yıkım ve tecavüz olarak geri döner.

Emperyalizm ekonomik kalkınma getirmediği gibi, emperyalist işgal altında demokratikleşme olmaz, kadınlar özgürleşemez. Kadınlar için özgürlük, emperyalistlerin güdümündeki sivil toplum ve yardım kuruluşlarına bel bağlayarak elde edilemez. "Gerçek İslam bu değil" retoriği emperyalistlerin enstrümanı olan siyasal İslam'a içi boş kovanla kurşun atmaktan farksızdır; kadınların hayatındaki asli gerçek, siyasal İslam'ın yaptıklarıdır.

Gerçek özgürlük ve nihai kurtuluş yerli ve göçmen kadınların antiemperyalist mücadelede onları ezenlere ve sömürenlere karşı birleşmesindedir. Çözüm; bu birliği örgütleyecek olanların dünyanın değişim hızına yetişmesinde, halk iktidarını tesis edecek mücadelede daha iddialı ve cesur davranabilmesindedir. Şüphesiz ki bu iddia ve cesaret kadınların hem zorunluluğu hem de özgürlüğüdür.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

tespitiyle "artık demokrasi Batı için bir ihrac ürünü olmaktan çıktı."

Ne var ki, sermaye ihracı için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Yani emperyalizm hâlâ yerli yerinde; halkların ve emekçi sınıfların, kadınların kaderine hükmetmeye devam ediyor. Afganistan'ın yeraltı maden ve enerji kaynakları ve coğrafi konumunun uluslararası ticarete tuttuğu yer üzerinden yeniden bir karşılaşma zemini bulan Rusya-Çin-İran ile ABD ve Avrupalı emperyalistler arası rekabet, Taliban'ı realpolitik bir siyasi aktör haline getirmiş durumda. Evet, ulusal sınırları kontrol eden, diplomasi becerisini geliştiren, piyasaya daha iyi eklemelenmiş ama şeriat düzeyinde ülke yöneten bir Taliban ile diplomasi tutuyor Batı "demokrasileri". Artık Taliban'ın terörist, radikal

islami, kadın düşmanı değil, müzakere edilebilir bulunduğu bir konseptte giriş yaptık. İç politikada güçlenen sağ ve faşist örgütlenmelerin ya iktidarda olduğu ya da iktidarı zorladığı böylesi bir dönemde dış politikalar burjuva demokrasininin liberal peşesinden sıyrılıyor. Başta Birleşmiş Milletler olmak üzere birçok uluslararası sivil toplum kuruluşunun askeri güçle birlikte Afganistan topraklarından sökülmesi, geride bıraktıkları Afgan kadınlara sokakta yürürken selam vermemek için kafasını çevirdiği bir yabancı muamelesi yapması bunun en hüsrancı göstergesi. 30 Ağustos gecesi Kabil Havaalanından kalkan son ABD uçağının ardından Taliban tarafından atılan havai fişekler emperyalizmin demokrasi eklentisi olmadan sermaye ihracı dönemini selamlıyor.

Göçmen meselesi bizim meselemiz, çünkü...

Özge AKKAYA
Denizli

On yıllardır var olan göç/göçmen meselesi şeriatçı-ışgalci terör örgütü Taliban'ın Afganistan'ın başkenti Kabil'i ele geçirmesi ile bir kez daha gündeme geldi. Emperyalist devletlerin toprağının altındaki kaynaklarından, üstüne dikilen beton mezarlıklara kadar hesaplanan rantı Orta Doğu halklarına ölümün şeklini seçme hakkını dahi tanımıyor. Kalıp herhangi bir nedenle katledilmek mi, göç yollarında kaybolup gitmek mi, ulaşılabilen yeni ülkede kölelik koşullarında çalışırken iş cinayetlerinde ölmek mi?

Türkiye on yıllardır göçmen meselesi ile tanışık; Orta Doğu'nun pek çok ülkesinden mültecilerin Batı ülkelerine geçiş yoluydu. Geçmiş zaman kullanıyorum çünkü 2018 Eylül ayında sığınmacıların kayıt ve statülerini belirleme işlemlerinin Göç İdaresi Başkanlığına devredilmesiyle BM Ofisi fiziken kapatıldı ve geçiş yolu olmaktan çok göçmen deposu haline geldi. Türkiye'de geçici olarak bulunan ve batı ülkelere geçmek için başvuran mülteciler yıllardır başvurularına yanıt alamıyorlar.

Evlerini, ailelerini, tüm geçmişini geride bırakan Suriyeli, İranlı, Afgan binlerce göçmen Türkiye'nin her yerinde kimi dağda çoban olarak, kimi en küçük sanayi sitelerinde çalışarak yaşama tutunmaya çalışıyor. Ne başka ülkeye gidebiliyorlar ne de burada kolay bir hayatları var. Şehir dışına çıkmalarına dahi müsaade edilmeyen mülteciler hayatlarını arafta yaşıyor. Mülteciler il dışına çıkmak için diyaloga kapalı İl Göç İdairelerinden izin almak zorundalar.

Türkiye'de sığınmacı ve mültecilerin barınmalarının düzenlemesi, göçmenlerin belirlenen "uydu kentlere" yerleştirilmesi politikası aracılığıyla uygulanıyor. Sığınma başvurusunu yapan İranlıların bir kısmı aile ya da arkadaşlarının Denizli'de yaşamasından dolayı kimi zaman resmi kanalları zorlayarak kente yerleşme yolunu deniyor, bu mümkün olmadığında ise kaçak bir biçimde kente yaşıyorlar. Erkek mülteciler daha çok ağır sanayi, mermer, kaynak işlerinde çalışırlarken kadın mülteciler kentin önemli iş kolu olan tekstil sektöründe çalışıyor.

HAK TALEP ETMENİN KARŞILIĞI YA SÜRGÜN YA SINIR DIŞI EDİLME!

Havuz medyada gördüğümüz erkek Afgan mülteci akımı videolarında Türkijelilerin çekinceleri, "Mülteci istemi-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Tek adam hükümeti Taliban'la, 'Bizim Taliban'ın inancıyla ters bir yanımız yok' diyerek iş tutuyor. Bu Afgan kadınların burkalarının içine hapsolmesi, tecavüze uğraması, alınıp satılması demek...

yoruz" söylemleri ve çok geçmeden harlanan Ankara Altındağ'da Suriyeli mültecilere saldırı... Bunlar olup bitirken evlerini, çocuklarını, kardeşlerini bırakarak göç yollarına düşen kadınlar ne yana düşer? Günlerce gecelerce tecavüz korkusu, her anı ölümlü burun buruna süren göç yollarından sonra Türkiye'ye ulaşan mülteci kadınlar hangi koşullarda yaşıyorlar?

Denizli'de İstanbul Sözleşmesi'nden Vazgeçmiyoruz eylemlerine katılan üç katıldığı düşünülen bir İranlı mülteci sınır dışı edilme tehdidi ile haftalarca geri gönderme merkezinde tutulmuş, daha sonra üçü başka illere sürgün edilmişti. Ablası Maryam Faraji için adalet ararken rejimin baskı ve tehditlerine maruz kalarak Türkiye'ye gelen Leili Faraji İstanbul Sözleşmesi eylemine katıldığı için Denizli'den Sivas'a sürgün edildi.

İran'da kadınların stadyumda futbol izleme yasasını, erkek kılığında girdiği stadyumdan fotoğraf paylaşarak protesto etmeye başlayan 25 yaşındaki Zeinab Sahafi ise kadın hakları konusunda yürüttüğü çalışmalar nedeniyle defalarca tutuklanarak işkence görmüş, 1 buçuk yıl önce Türkiye'ye kaçmak zorunda kalmıştı. Zeinab de Leili gibi İstanbul Sözleşmesi eylemine katıldığı için Denizli'den Samsun'a sürgün edildi. İdarenin inisiyatifine bırakılan kamu düzeni

kavramı sayısını ve isimlerini bilmediğimiz pek çok mülteciyi sınır dışı etti veya sürgüne yolladı.

Eşinin İran'da tutuklanıp işkence gördüğü anaokulu öğretmeni Meryem, 2 çocuğu ve eşiyle birlikte Türkiye'ye gelmiş 2015'te. Denizli'de ilk kez mahalle bakkalına gitmeden önce internetten saatlerce araştırmış para birimlerini, nasıl ekmek isteyeceğini. Geçenlerde üçüncü çocuğu dünyaya geldi Meryem'in. Sağlık güvenceleri yok. Devlet hastanesinde doğumu ücretli yaptı. Üstelik 1 hafta gecikmeli. Hem anne hem bebeğin hayatı tehlikede idi. Meryem ve ailesi de Avrupa'ya geçiş başvurusunda bulunmuş ancak yıllardır cevapsız bırakılmış.

GÜLLÜK GÜLİSTANLIK HAYATLAR MI DEDİNİZ?

Mültecilerin çoğu çalışma izni olmadığı için kayıt dışı çalışmak zorunda kalıyor. Özellikle sokağa çıkma yasaklarında çalışmak için dışarı çıktıklarında geri gönderme merkezine gönderilip sınır dışı edilme tehlikesi ile karşı karşıya kaldılar. Günlük 30 ila 50 lira arasında çalışan, 10 liraya merdiven yıkayan Suriyeli mülteci kadınlar için hayat hiç de güllük gülistanlık değil. Gece mesaiden dönerken kaçırılmaya çalışılan, çocukları ile yalnız yaşadığı evi basılan, engelli çocuğu tecavüze uğrayan göçmen ka-

dınların güvenliği ve güvenceleri nerede örneğin!

Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Bürolarını kapatan Birleşmiş Milletlerin ve AKP hükümetinin mülteci pazarlığında ülkenin düştüğü durum içler acısı. Sınırlara duvar ören, bölgedeki gerici güçlerin destekçiliğini yapmaktan hiçbir çekince duymayan AKP iktidarı "göçü yerinde durdurmak" söylemine sarılıp Afgan halkının katline ortak oluyor. Tek adam hükümeti her fırsatta, destek açıklaması bekleyen Taliban'la "Bizim Taliban'ın inancıyla ters bir yanımız yok" diyerek iş tutuyor. Bu; Afgan kadınların burkalarının içine hapsolmesi, tecavüze uğraması, alınıp satılması demek. Bu mesele bizim meselemiz çünkü her gün onlarca kadın cinayete kurban gidiyoruz ve kıyafetimiz, sokakta bulunma saatimiz katillerimize koruyucu kalkan oluyor.

Bu mesele bizim meselemiz çünkü, "Ölmek istemiyorum" çığlıklarımıza göz yumanları iyi tanıyoruz. Bu mesele bizim meselemiz çünkü, sokakta hak aramak isterken kolluk güçlerinin şiddeti ile karşı karşıyayız. Bu mesele bizim meselemiz çünkü, burjuva hükümetin ekonomi politikalarında açlığa terk ediliyoruz. Bu mesele bizim meselemiz çünkü, Taliban ile aynı zihniyette olduğunu açıkça ilan eden bir tek adam yönetimi tarafından yönetiliyoruz.

Fotoğraf: Hayrettin Alan

Afganların göç yollarında durak noktalarından biri Van. Van'da akşam saatlerinde parklarda toplanan Afgan ailelerden biriyle Türkiye'ye gelişlerini ve buradaki yaşam koşullarını konuştuk.

Afganistan'dan Van'a bitmeyen yolculuk

Hazal KARA
Van

Insan her zaman daha iyi bir yaşamın özlemine duyar. Ancak yaşamı baskıyla ya da yok saymayla kötüleştiğinde kendine bir çıkış yolu arar. Çıkış yolları tükenirse de kötü koşulları ardında bırakarak kaçmayı dener. Kaçarken ardında yalnızca kötü koşulları bırakmaz. Bazen evini ve eşyasını, bazen de eşini ve çocuklarını bırakır.

Günlerdir neyi ardında bıraktığını bilmeden Taliban'ın zulmünden kaçan Afganların görüntülerini izliyoruz. Ezilen bebeklerden tutun da tutunmaya çalıştığı uçağın havalanmasıyla beraber yere çakılanlara kadar yürek parçalayıcı görüntülere tanık oluyoruz. Afganların bu göçü Taliban'ın ülkeyi ele geçirmesiyle yoğunlaşan ancak yeni başlamayan bir göç. Yıllardır Afganlar Afganistan'daki kötü yaşam koşullarından kurtulmak için uzun yolculuklara çıkıyorlar. Bu yolcuların en önemli geçiş noktalarından biri ise Van.

Van kent merkezinde gezerken ya da Van güzergahında şehirlerarası yolculuk yaptığımız esnada, Afgan mültecileri sıklıkla görebilirsiniz. Ayrıca son zamanlarda göçün yoğunlaşmasıyla beraber ortaya çıkan manipülatif haberler ve mülteci karşıtı söylemler sonucu, Van'da mültecilere yönelik sınır dışı etme uygulamaları da artmış durumda.

GÖÇ YOLUNDA ÇEKİLEN ZORLUK

Van'da mülteci Afganlar sıklıkla parklarda karşımıza çıkıyor. Ancak onların günün her saati bu parklarda bulma

şansımız yok, özellikle akşam saatlerinde kalabalıklaşmaya başlıyorlar. Şehir merkezindeki parkların birinin köşesinde Afgan bir grupla karşılaşıyoruz. İçlerinde sadece bir kadının olduğu gruba "Türkçe biliyor musunuz?" diye sordumuzda olumsuz cevap alıyoruz. Fakat ağzlarından Türkçe, Kürtçe ve Farsça ile karışık kelimeler duyunca ısrarcı oluyoruz. İsrarlarımız sonucunda içlerinden birisi tercüman çağırabileceğini anlatmaya çalışıyor ve ortadan kayboluyor. Saniiyeler sonra da üç çocukla beraber yeniden beliriyor. Çocuklardan en büyüğü esmer yüzlü, küçük burunlu ve uzun saçlı olan 7 yaşındaki Tanya. Kalabalığın ortasında hiç yabancılık çekmeden söylenenleri çevirmeye başlıyor.

Tanya ailesiyle beraber Afganistan'dan iki yıl önce bütün eşyalarını satarak geldiklerini söylüyor. Babası Nasir Afganistan'dayken polis memuruymuş ancak Van'da bir lokantada çalışıyor. Annesi Nefise'ye çalışıp çalışmadığını sordüğümüzde "Üç tane çocuk" diyerek sorumuzu cevaplıyor. İki yıl önce Afganistan'dan başlayan yolculuklarını bir ayda tamamlıyorlar. İki yıldır Van'da yaşasalar da Van, onların varmak istedikleri son yer değil. Ertesi sabah akrabalarının bulunduğu Kayseri'ye gitmeyi planlıyorlar. Nasıl gideceklerine net cevaplar vermezken Van'a kadar süren zorlu yolculuklarını net şekilde anlatabiliyorlar. Nefise, bir ay süren yolculukta çok yorulduklarını ve beslenme konusunda sıkıntı yaşadıklarını söylüyor. Tanya 5, kardeşi Milena 1 yaşındayken çıktıkları

yolculuğa en küçük çocuk Osman o zaman dahil değil. Sarışın ve tombul bir çocuk olan Osman'ı Nefise Türkiye'de dünyaya getiriyor. Nefise yolculukları sırasında çocuklardan dolayı zorlandıklarını "Yürürken Milena kucağımdaydı ve ikimiz beraber düştük" diyerek anlatıyor ve ellerinin yaralandığını işaretlerle anlatmaya çalışıyor.

AFGANİSTAN'DA YAŞAYABİLSEYDİK GELMEZDİK

Afgan grup Türkiye'de olmaktan şikayetçi olmadıklarını söylüyor çünkü ülkelerinde durumun düzeleceğine dair inançları yok. Nefise Farsça bir şeyler söyleyip elini boğazına götürüyor ve

kesme işareti yapıyor. Tanya'dan annesinin söylediklerini çevirmesini istediğimizde "Hanımları ve küçük çocuklarını öldürüyorlar. Teröristler kız çocuklarının okula gitmesine izin vermiyor" diyor. Afganistan'da yaşayan akrabalarının durumunu sordüğümüzde ise en son bir ay önce haber aldıklarını söylüyorlar.

Tanya ve ailesi oturum izni aldıkları için Tanya okula gidebiliyor. Okulda bazı çocukların onunla oyun oynadıklarını dile getirirken bazılarının oynamak istemediğini anlatıyor. Van'da insanların onlara nasıl davrandıklarını sordüğümüzde Nasir kollarındaki yaraları göstererek kimliği yanında olmadığı için onları polis yaptığını söylüyor. "Sınırdan geçen bize yardımcı olmuşlardı ama beni bu hale de onlar getirdi" diye ekliyor.

Tanya çevirisine devam ederken bir kadın ve erkek daha yanımıza geliyor. Morsem ve eşi Muşteba iki aydır Van'da olduklarını, Afganistan'dan Van'a 40 günde geldiklerini, özellikle İran ve Türkiye sınırında çok beklediklerini ve yolculuklarının zor geçtiğini söylüyor. Türkiye'de bulunmaktan memnunlar ama kimlikleri ve çalışabilecekleri bir işleri olmadığı için ekonomik olarak zorlandıklarını söylüyorlar.

Bizim soracaklarımız bitince bu defa onlar bize Tanya aracılığıyla "Bizim size anlattıklarımız yüzünden başımıza bir şey gelir mi?" diye soruyorlar. Biz de bir sorun yaşamayacaklarını aksine sesleri duyuldukça destek de bulabileceklerini anlatıyoruz. Son olarak ne söylemek istediklerini sordüğümüzde ise Nefise "Afganistan'da yaşayabilseydik gelmezdik. Daha iyi şekilde yaşamak istiyorduk." diyor.

Fotoğraf: Ekmeç ve Gül

DUDULLU ORGANİZE'DE ÇALIŞAN MÜLTECİ KADIN İŞÇİLER ANLATIYOR: Türkiye'nin Taliban'ı muhatap alması bile ürkütücü

Fotoğraf: DHA

Ben ve benim gibi en az 100-200 civarında değişik ülkeden gelip Türkiye'nin İstanbul ilinde Dudullu OSB'de mülteci olarak çalışan kadın işçiler olarak ciddi endişe içindeyiz. Yaşadıklarımızı Ekmek ve Gül dergisiyle duyurmak istiyoruz. Sesimiz olduğunuz için size sonsuz minnettarız.

Benim gibi onlarca kadın işçi arkadaşımın birlikte 100 işçinin olduğu bir metal atölyesinde çalışıyoruz. Metal ve alüminyum emaye eşya üreten bir işyerinin iki ayrı atölyesinde sınırsız sömürü altında. İnsani olmayan koşullarda mecburen çalışıyoruz. Çok kötü koşullar ve korkunç bir hayattan sonra böyle bir işyerine bile razıyız. Hep dışlandık, horlandık. Dudullu merkezde Yukarı Dudullu Mahallesi'nde beş arkadaşımın aylık bin 700 lira kirayla bir evde kalıyoruz. Oturma ve çalışma izni alınca kadar ev temizliği ve çocuk bakıcılığı gibi işlerde çalıştık. Polis kovalamacalarında, telefonlarımıza altın küpe, kolye, gümüş kolye ve saat gibi değerli eşyalarımıza el konulmasından bıktık usandık. Bir kafeye, lokantaya gittiğimizde onlarca göz üzerimizde oluyordu. Geldikten iki yıl sonra Göç İdaresine ve Emniyete başvurularımız sonucu çalışma izni alınca biraz rahatladık. Kendi ülkelerimizde çok az pa-

raya çalışıyorduk. Burada pek fazla fark yok.

BİR CEHENNEMDEN KAÇTIK, DİĞERİNE GELDİK

Metal kalıplardan çıkan emaye eşyaları temizledikten sonra paketlemek ve yüklemek hayli zor. Toz toprak içinde çalışıyoruz. Bazen kömür ocaklarında, bir maden ocağında çalışan işçiden bir farkımız yok. İlk yıl boyunca asgari ücretin çok altında, sigortasız çalıştık. Bel fişliği olduk, eklem ve diz aşınmalarına uğradık. Sağlığımızı yavaş yavaş kaybediyoruz. Sigortalarımızın ödenip ödenmediğini bilmiyoruz. Senelik izin kullanmıyoruz. Servis hakkımız yok. Sadece yemek hakkı var. İşçi sağlığını koruyan hiçbir önlem yok. Küfür ve hakarete uğruyoruz. Sözlü taciz günlük bir rutine dönmüş durumda. Kötü kadın muamelesi görmek insanı kahrediyor. Kaderimizdir deyip çekiyoruz bu pis dünyanın halini. Bunu hak etmiyoruz. Kafe, lokanta gibi işyerlerinde 1000 liraya çalıştığımız oldu. Sadece yemek yiyebiliyorduk, onun dışında ne sigorta ne de haftalık iznimiz vardı. Bir cehennemden kaçtık cennet göreceğiz hayali ile, yeni bir cehenneme geldiğimizi sonradan anladık. Tüm amacımız geride bıraktığımız çocuklarımıza ve anne ve babalarımıza üç kuruş göndermekti. Hiç böyle olmadı. Biraz rahat giyinebi-

liyorduk, serbestçe dolaşabiliyoruz o kadar. Ama erkeklerin tacizinden, pis bakışlarından, ahlaksız yaklaşımlarından kurtulamıyoruz.

BİZE İNSAN GİBİ DAVRANILMADI

Suriye'de, Afganistan'da, Özbekistan'da, Kırgızistan'da, Türkistan'da, Irak'ta cemaat ve tarikatlardan çektiğimizi burada da şimdiki hükümetten çekiyoruz. Orada dışarı çıkmayın diyorlardı, burada da evden çıkmayın anlayışı var. "Erkek ne diyorsa onu yap" diyorlar. Afganistan'da Taliban yönetimi ele geçince kadınlara uygulanan acımasızlığı bu hükümet onaylıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'Türkiye'nin Taliban'ın inancıyla alakalı ters bir yanı yok. Daha iyi anlaşabileceğimize ihtimal veriyorum' demesi bizi ürküttü. Onlarla görüşmek, muhatap olmak bile ürkütücü. İnsanları kurbanlık hayvan gibi kesen bir Taliban vahşetinden bahsediyoruz. Amerika kan döktü, Ruslar kan döktü iç savaş çıkardı, o da yetmedi bir düzenbazlıkla şimdi de Taliban'ı iş başına getirip oradan kaçtılar. Bu oyundur. Biz Suriye'den buraya gelmeden de böyle bir oyun oynandığını gördük. Yüz binlerce, milyonlarca insan olarak geldik bu hayatın içine düştük. Sevdiklerimiz kaybettik. Çocuklarımızın parçalanmış cesetlerini torbada taşıdık. Bize insan gibi davranılmadı. El

Nusra, İŞİD, ÖSO hepsi aynı hepsi Taliban'dır. Hiç farkları yok. Recm, taşlayarak öldürme, kırbaçlama, istemediği biriyle zorla evlendirme gibi uygulamaların hepsine tanık olduk. İŞİD Ezidî kadınları, çocuk yaşta kızları 100-200 dolara pazarda sattı. Köle pazarına dünya âlem baktı gördü. İnsanlığımızdan utanmış. Tüm bu insanlık dışı uygulamaların sebebi Amerika, Rusya, İngiltere, Fransa'dır. Petrol için, doğal gazı, uyuşturucu trafiğini kontrol etmek, altın ve değerli madenleri talan etmek için bu savaşlar çıkarılıyor. Suriye'de her birimizin işi, bağı, tarlası, evi vardı. Bizi birbirine düşüren bu din tüccarları hayatımızı yok ettiler.

SENDİKALARDA ÖRGÜTLENMEK İSTİYORUZ

Mülteciler eşit haklara sahip olmazsa, eşit muamele görmezlerse, eşitçe kendi dillerinde ve kültürlerinden, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanmazlarsa kötü hayat devam eder durur. Kendi derneklerimizi kurmak ve sendikalarda örgütlenmek istiyoruz. Sendikalar bu soruna el atmalıdırlar. İşçilerden yana partiler var onlar bizimle dayanışma içinde, bizim örgütlenmemize yardım etmelidirler. Irkçılığa ve ayrımcılığa karşı onlarla bir arada oluruz, kapımız onlara açık.

Dudullu Des Sanayi Sitesinde çalışan mülteci işçiler

Görseller: Freepik

Açlığın, yoksulluğun, işsizliğin sorumlusu mülteciler mi?

Zahide KİPER
Esenyalı-İstanbul

Suriyeliler geldi iş bulamıyoruz, bizden çok onlara bakıyorlar, hastanelerde bizden önce onlar muayene oluyorlar” gibi cümleler son dönemlerde çok yaygın. Savaş yüzünden ülkesini terk etmek zorunda kalan mültecilerle empati kuran insan az. Bizi yönetenlerin “Ülkemize sığınan insanları zorda bırakamayız” açıklamalarında samimi olmadığını gören örgütlü ve duyarlı insanların dışında toplumun geneli açısından mültecilerin yaşadıklarının anlaşılması oldukça üzücü. İktidarın göçmen politikalarını eleştiren bazı muhalif kesimlerin de “Ülkemiz daha ne kadar mülteci alacak?” sorusunu sorduğu hatta cinsiyetçi, ırkçı, ayrımcı bir dille iktidarı eleştirdiklerini görüyoruz.

Mahallemizde ve dernekte bir araya geldiğimiz kadınlarla yaptığımız sohbetlerde gözlemlediğimiz bir kısmının konuyu bilmediği, bir kısmının da mültecilerin yaşadıkları zorlukları bilmelerine rağmen ekonomik kaygılarla mülteci göçüne karşı olduğu.

ÜZÜLMEK,

EMPATİ KURMAK YETMEZ!

Savaştan ötürü mültecilerin yaşadıklarına üzüldüğünü söyleyen Zehra bir yandan da “Biz geçinemeyen mültecilerin gelmesiyle birlikte ekmeğimiz elimizden alınacak, giderek yoksullaşacağız” diyor. Salgının başlarında eşi 4 ay işsiz kalmış. Bu sürede borçla geçinmeye çalışmışlar. “Eşim usta, normalde asgari ücretin üstünde maaş alıyordu. 4 ay sonunda onun yerine 2 mülteci işçinin çalıştığını görmüş. Patron eşime ‘Sana ancak asgari ücret veririm, kabul edersen gel çalış’ demiş. Bir sürü borç biriktiği ve evde çalışan başka kimse olmadığı için mecburen kabul etti. Biz zaten yoksul bir ülkeyiz. Bizim ülkemize değil başka ülkelere gitsinler” diye anlatıyor tepkisinin nedenini.

Mültecilerin geri gönderilmesi gerektiğini söyleyen başka bir kadının da derdi ‘küçülen ekme’, ‘ağırlaşan çalışma koşulları’: “Hasta oluyoruz, eşim izin bile almadan çalıştığı için bizle geliyoruz. ‘İki defa üst üste izin alsam beni

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinde bir araya geldiğimiz kadınlar; mültecilerin yaşamak için katlanmak zorunda kaldıklarına üzülseler de, ekonomik kaygılar nedeniyle öfke de duyuyor:

kapının önüne koyarlar’ diyor. Her gün fırına iş arayan en az 10 mülteci geliyormuş. Fırın sahibi çalışanlara kızınca ‘Hepinizi kovacağım, size vereceğim paranın çeyreğini mültecilere veririm çalışırlar’ diye tehdit ediyormuş. Eşim ‘Göze batmayayım, yerime patron Suriyelileri alır’ korkusuyla çalışıyor. Kendi ülkemizde işsiz kalma korkusu yaşıyoruz. O yüzden geri gitmelerini istiyorum” diyor.

“Mültecilerin yaşadıklarını bizlerin de yaşamaması için neler yapabiliriz?” sorusunun cevabı, kadınların vereceği mücadelenin belirleyeceği oluyor. Çünkü Irak’ı, Suriye’yi Afganistan’ı darmadağın eden emperyalizm ve iş birlikçileri bizim için de tehdit olmaya devam ediyor.

Suriyeli genç şair Ahmet Jundi’nin dizelerinde söylediği gibi; “Bize benziyorlardı baba/ Bizim gibi insandırlar/ Ama gözleri ateş saçıyordu/ Sanki büyülenmişlerdi/ Ve çirkin yüzlerinden lanet yağıyordu/ O gece,/ Korku kaplamıştı içimizi/ Köyde kimse uyumamıştı/ Ve güvercin yuvalarında uyuyordu kadınlar!/ Avlunun ortasında yalnız ve kara bir kedi/ Acılı sesler çıkarıyordu/ Yavrusunu ezmişti tanklar./ Ve cesaretle karşı çıkıyordu onlara çıkabildiği kadar/ Ama biz korkuyorduk/ İçimizdeki güçlü sestem korkuyorduk.”

Mülteci Selva ve Zahra’nın Türkiye’si...

Yasemin ÖZDURMAZ
Esenyalı-İstanbul

Zahra ile tanışmamız derneğimizi tanıyan bir kadın arkadaşımız sayesinde gerçekleşti. Bir apartmanın giriş katında yaşayan mülteci Zahra’nın ve ailesinin durumunu gören kadın arkadaşımız onlara yardımcı olmamızı istedi. Biz de derneğimizde ağırladık Zahra’yı...

Yokluk ve yoksulluk dolu rutubetli bir evde beş çocuğu ve eşiyle birlikte yaşıyordu Zahra. 7 yıl önce Türkiye’ye gelen ve kendi imkanlarıyla Türkçe okuma ve yazmayı öğrenen Selva da Zahra’nın hikayesini öğrenmemiz için bize tercümanlık yaptı.

İki farklı dönemde Türkiye’ye gelen bu mülteci kadınlarla son dönemde yeniden artan ırkçı söylemlerin ve saldırıların onların yaşamlarını nasıl etkilediğini konuşmak istedik ama bambaşka bir hikâye ile karşılaştık. Savaş mağduru binlerce mülteci gibi ağır bir yoksullukla yaşamaya çalıştıklarını bir kez daha gördük.

‘NE OLSA, SURIYELİLER YAPMIŞTIR, DİYORLAR’

Selva, Ankara’da ve Gaziantep’te Suriyeli mültecilere dönük saldırıları Afganistan’da yaşananlarla birlikte artan mülteci göçünü bizden duyduğunu söyledi. “Ben biraz Türkçe biliyorum ama televizyon izlemediğim için bu anlattığınız olaylardan haberim olmadı. Zahra’nın ise bilmesine hiç imkân yok. Zaten 4 ay önce Halep’ten buraya gelmişler” dedi. Selva; “İlk geldiğimde 2 yıl boyunca oturduğum binada komşularım çok iyiydi, hiçbir ayrımcılık yaşamadım. Bize eşya verdiler, çok yardımcı oldular. Ama şimdi yaşadığım binada yabancı olduğum için kimse bizimle konuşmuyor. Yüzüme bakıp kafalarını çeviriyorlar. Bir şey olduğunda ‘Suriyeliler yapmıştır’ diye bizi suçluyorlar. Oysa insanların hepsi aynı değil. Her milletin iyi ve kötü insanları vardır” diyor.

7 NÜFUS GÜNLÜK 50 LİRA PARA İLE GEÇİNİYOR

Suriye’deki yaşamlarını sorduğumuz Zahra ise Halep’te savaş yüzünden iş olmadığını, susuz, elektriksiz yaşadıklarını, tek çare olarak kaçak yollarla eşi ve 5 çocuğuyla birlikte 4 ay önce

Türkiye’ye geldiklerini anlatıyor. Bir apartmanın giriş katına 600 lira kira ödediklerini, hiçbir eşyalarının olmadığını, küçük tüpün üstünde yemek pişirmeye çalıştığını dile getiren Zahra devam ediyor: “Eşim her gün plastik toplamaya çıkıyor ama bacağından rahatsız olduğu için çok fazla çalışmıyor. Günlük 50 ila 75 lira arasında kazanabiliyor, onunla yaşamaya çalışıyoruz.”

Adının Dayen olduğunu öğrendiğimiz küçük kızının geçirdiği bir hastalıktan ötürü kafasına bir cihaz takılmış. 12 yaşındaki oğlu da gözlerinden rahatsızmış. Daha önce Türkiye’ye çocuğunun ameliyatı için gelmişler. “Suriye’de ameliyat için 1000 dolar istediler. O parayı bulmamız imkansızdı” diyor. Sonra Kilis’e geldiklerini, ameliyatın burada ücretsiz yapıldığını anlatıyor. Halep’te her ay kontrole gidiyormuş ama 4 aydır doktora gidememişler. Çünkü kimlikleri yokmuş.

Kayıt dışı oldukları için Zahra’nın iki çocuğu belki de çok uzun bir süre tedavi göremeyecek. Mülteci oldukları için bir kimlik almak istediklerinde başvuracakları yerlerden cevap almalarının bir yıla yakın bir süreyi bulacağını birçok savaş mağduru mültecinin yaşadıklarından gördük...

Yaşamak için yürünen dikenli yol:

AY DÜŞERKEN

Sevil ARACI
Adana

Afganistan'da yaşanan gelişmeleri kaygı ile izlediğimiz bu günlerde, günümüzden 6 yıl önce yazılmasına rağmen, bugüne dair de izler barındıran bu romanı okumanın tam zamanı. Özellikle ülkemizde sert ön yargıların geliştiği, herkesin "Burada ne işleri var, ülkelerinde savaşınlar ya da başka yere gitsinler" dediği Afganlardan minik bir ailenin önce Afganistan'da, sonra da göç yollarında yaşadığı zorlu süreci işleyen bu romanın sayfaları bir çırpıda tükenecek ve elinizden düşüremeden sonuna varacaksınız.

İlk kitabı Kabuğunu Kıran İnci ile tüm dünyada büyük ilgi gören Afgan-Amerikalı yazar Nadia Hashimi'nin ikinci romanı Ay Düşerken, Afganistanlı bir ailenin zorlu göç yolculuğunda yaşadıklarını anlatıyor. Bu roman aynı zamanda bir kadının yeniden özgürlüğe ve insan olarak görüleceği bir yerlere ulaşma çabasının destanı.

Roman, Afgan kızı Fereiba ve onun oğlu Saleem'in etrafında şekilleniyor. Fereiba'nın yazgısı daha doğarken yazılmış gibi; annesi onu dünyaya getirirken ölüyor. Babası yeniden evlendiğinde artık evin kızı olmaktan çok hizmetçisi konumuna geliyor, peş peşe doğan kardeşlerine bakması gerektiği için okula dahi gidemiyor. Nihayet tüm kardeşleri kendi başına idare edebilecek yaşa geldiğinde, babasına yalvararak ve dedesinin desteği ile okula yazılmayı başarıyor. Azmi ve çabası sayesinde kısa sürede yaşlılarına yetişerek kaybettiği yıllara meydan okuyor ve hayali olan öğretmenlik mesleğine kavuşuyor.

Başından talihsizlikler hiç eksik olmayan Fereiba'nın şanssızlık yaydığı, lanetlendiği yönündeki dedikodular yüzünden neredeyse tüm hayatı zindana dönecekken, kendisine özlemine duyduğu annesi gibi davranan bir kadının gelini olmasıyla talihsizliğinin zincirini kırılıyor.

TAM 'HER ŞEY YOLUNA GİRDİ' DERKEN...

Evlendikten sonra eşi Mahmood ile aşkı bulan ve huzura kavuşan Fereiba'nın yaşamı Taliban'ın yönetimi ele geçirmesi ile tekrar alt üst oluyor. Önce kadın olduğu için mesleğinden olan, eve hapsedilen Fereiba, daha sonra rejime muhalif olması nedeni ile kocası da öldürülünce ülkeden kaçmak-

tan başka yolunun kalmadığını anlıyor. Asıl macera da bu kaçış ile başlıyor.

Üç çocuğu ile birlikte, İngiltere'deki kardeşinin yanına gitmek isteyen Fereiba, Türkiye de dahil olmak üzere pek çok ülkeden kaçak bir şekilde geçmek zorunda kalıyor. Bu zorlu yolda henüz bebek olan son çocuğu Aziz'in hastalığı onları daha da fazla çaresiz bırakıyor. Yaşanan başka bir talihsizlik sonucunda büyük oğlu Saleem'den de ayrı düşen Fereiba oğluna kavuşabilmenin hayali ile yanıp tutuşurken, Saleem de bin bir türlü zorluk ile tek başına mücadele ediyor.

Çocukluğunu Afganistan'da bırakıp göç yollarında büyümek zorunda kalan Saleem,

Yunanistan'da göçmenlerin yaşadığı bir bölgeden bahsederken "Sefalet Kabil'in en kötü mahalleleri ile aşık atıyordu. Burası Atina'nın karanlık yüzüydü, var olmayan insanların gizli dünyası. Ne göçmen, ne mülteciydiler. Kayıtlarda yoktular, izleri sürülmüyordu, ışıktaki kaybolan birer gölgeydi hepsi."* diyerek ülkelerinden kaçmak zorunda kalıp başka ülkelere sığınan insanların yaşam koşullarını özetliyor.

Bu roman bizlere, çoğu zaman küçümseyerek bakılan, hor görülen, itilip kakılan göçmenlerin neler yaşamak zorunda kaldıklarını, yolculukları boyunca karşılaştıkları zorlukları çok sade ve yalın bir dille anlatıyor ve bunu yaparken sizi de içine alıyor. Öyle ki romanı okurken siz de onlarla birlikte yakalanmanın, sınır dışı edilmenin korkusunu, telaşını yaşıyorsunuz.

Afganistan'da özellikle kadınların maruz bırakıldıklarının hepimizce kaygılı bir şekilde takip edildiği bugünlerde okunması daha da anlamlı olacak bu romana dair yazımızı kitabın ilk sözünde yer alan mısralarla bitirelim:

*Küçük adam
Tanıdığı herkese
Kafesler yapar.
Başını önüne eğmiş bilge
Ay düşerken
Gece boyunca
O güzel
Zorba
Mahkumların
Gönlünü ferahlatır. ***

*169. sayfa

**14. Yüzyıl Sufi Şair Hafız'ın Avuntu adlı şiirinden alıntı.

Temizlikçi Ayşe'nin çikolatayla imtihanı

**Fatma KOÇ
Adana**

Ayşe 40 yaşında, evli, iki çocuk annesi. Hafta içi çocuk bakıyor, hafta sonu düzenli olarak başka bir aileye temizliğe gidiyor. Çalışkan, becerikli, güçlü bir kadın, ama bir o kadar da saf, iyi niyetli, hani derler ya bu dünyanın pisliğine bulaşmamış, işte tam da öyle. Her daim dertleştiğim, her sohbette çok eğlendiğim yakın arkadaşım, sırdaşım o benim.

Malum Ayşe hafta sonları bile çalışmak zorunda olduğundan uzun süredir görüşemiyorduk. Sonunda bir cumartesi için sözleştik, temizlik dönüşü bana uğrayacak, kahve içip dedikodu yapacağız. O cumartesi erkenden işleri bitirip Ayşe'yi bekliyorum. Bir ara WhatsApp durumunda bir resim görüyorum, "Oh-hh havuza karşı kahve keyfi" diye. Resmi görünce gülüyorum, ahhh Ayşe ahh havuz senin olmadıktan sonra o içtiğin keyif kahvesi değil ancak yorgunluk kahvesi olur. Demek ki işi bitti diye düşünüp çayı demliyorum. Söz verdiği saat gelip geçiyor yok, biraz daha bekliyorum, yok, arıyorum cevap yok. Hiç böyle yapmazdı. Bir süre sonra, beni ekip bir haber bile vermemesine kızıp aramaktan vazgeçiyorum.

Pazar günü sabahın köründe çalışıyor telefonum, arayan o. Ekilmenin hararetiyle "Ne var Ayşe, sabah sabah ne istiyorsun" diye kızarak açıyorum telefonu. Ayşe'nin sesi biraz çatallı, hasta gibi. "Yaa ne olur bana kızma, dün başıma neler geldi sen bilmiyorsun" diyor. "Ne oldu kötü bir şey mi var?" diye yataktan fırlıyorum ve asıl hikaye şimdi başlıyor.

TADI DA ÇOK GÜZELDİ!

Ayşe'nin yıllardır temizliğe gittiği çok zengin bir aile var, evin hanımı cuma günü aramış, "Ayşe, Osman abinle biz uzun zamandır gerginiz, o diğer evde kalıyor, sen bu hafta bana gelme, diğer eve git" diyor. Tamam deyip ertesi gün Osman abinin evine yollanıyor Ayşe.

- Ev uzak, kahvaltı yapmadan gittim, başladım temizliğe. Evde lokma yiyecek yok. Ben de acıktım, bomboş dolapta sadece üstünde yabancı yazılar olan çikolatalar var,

kendime kahve yaptım yanında da o çikolatadan yedim. Tadı çok güzeldi, biraz iş yaptım bir tane daha yedim, sonra dayanamadım üçüncüyü de yedim...

- Eeeee Ayşe yediysen yedin, bana gelmemenle ne alakası var, ben senin pisboğaz olduğunu biliyorum zaten, sabahın köründe beni bunun için mi aradın?

Ya dur daha anlatacaklarım bitmedi, Ahmet (kocasını) ekmek alma ya gitti o gelmeden sana anlatmam lazım...

Çikolataları yemiş, aradan biraz zaman geçince halsizleşmeye başlamış. Elini kolunu kaldıracak hali kalmayıp gittikçe kötüleşince acaba çikolatadan olabilir mi diye evin hanımını aramış, "Ben çikolata yedim, üzerinde yabancı yazılar vardı, acaba günü geçmiş çikolata mı bu?" diye sormuş. Kadın da "Resmini çek, gönder bakayım" demiş. Ayşe'nin fotoğrafı yollamasıyla kadının araması bir olmuş.

- Ayşeeeeeee sen Viagra Çikolata-sı yemişsin!

- Neee Viagra'nın çikolatası mı varmış! Napacam ben şimdi, ne olacak?

Sen şimdi işi gücü bırak, otobüse falan da binme, yollarda kimseye de bulaşma! Hatta eve koşarak git, enerjin azalsın, kapat telefonu ka-

pat, ben o Osman'a yapacağımı biliyorum, bu çikolatalar o evde ne geziyor...

Gülmekten devamını dinleyemiyordum. Ayşeeeeeee ne kadar pis boğazsın, hem de 3 tane mi yedin kızzzzz, bir de kahve resminin yanına koyup paylaşaydın yanmıştın. (Ben de az cin fikirli değilim hani) Malum, durumda paylaştığın resmi telefonunda kayıtlı herkes görüyor sütçüsü, tüpçüsü, bakkalı... Ahahahah...

Ayşe sinirleniyor "Sus beeee, aklima kahvenin çikolata ile resmini çekmek geldi ama görgüsüzlük olur diye çikolatayı koymadım." (Ahahahha ahh Ayşe ahhh görgünü seveyim senin.)

- Tamam tamam gülmüyorum anlat sonra ne oldu?

Ben hemen işi bırakıp çıktım, yürüyecek durumda değilim, ne koşması! Mecbur durağa gittim, otobüs bekliyorum ama ben ben değilim, kız bütün insanlar gözümde cüce gibi görünüyor. Her şey küçücük, otobüsler küçücük, yazıları okuyamıyorum. Durağa bir adam geldi, ikına sıkına ona seslendim "Abi 5 numara gelirse bana söyler misin?" deyip durağın en dip köşesine gittim, 3 çikolata yemişim ne olur ne olmaz... (Hahahahahaha, ben kop-tum artık gözlerimden yaş geliyor.)

Otobüse bindim evin durağında indim. Evin yokuşundan yukarı çıkıyorum ama sanki çıkıp çıkıp geri yuvarlanıyorum, o yokuş bir türlü bitmiyor. Sonunda eve kavuştum, kusmaya başladım, meğerse o çikolatadan bir tane yemek gerekiyormuş, ben üç tane yiyince bana dokunmuş. (Hahahaha tüm bilgileri de edinmiş üç tane yediğine yanıyor.) Ama sabaha kadar uyuyamadım, başım çok ağrıdı, neredeyse kafamı duvarlara vuracaktım. Ahmet (kocasını) ne oldu sana deyip durdu, üşütmüşüm dedim, ne diyeyim şimdi anlatsam kıyameti koparır.

BİR TANE DE AHMET'E

Akşam evin hanımı aramış tek-rar, "Ayşe nasıl oldun?" diye, "İyi-yim" demiş. Kadın da kocasını aramış, kavga etmiş, "Sen o evde ne işler çeviriyorsun, bu çikolatalar ne?" diye. Adam gayet rahat bir şekilde "Evde bir sürü çikolata vardı, o da bildiği çikolatayı yeseymiş" demiş. Ayşe bütün saflığıyla adamın söylediği sözlere veriyor yanıtı. Ama bana... "Ya ben ne bileyim, bunun üstünde yabancı yazılar vardı Almanya çikolatası zannettim, onlar çok güzel oluyor diye onu yedim" diyor.

Gülme krizlerinden sonra Ayşe ile krizimiz de bitiyor. Neticede çok geçerli bir mazereti var. "Hadi Ahmet gelir şimdi, sonra detaylı konuşuruz" deyip kapatıyor telefonu, uzun süre gülmem geçmiyor.

Aradan birkaç gün, belki bir hafta geçiyor, Ayşe arıyor yine. "Ben yarın yine Osman abinin evine gideceğim, Viagra çikolatasından sonra daha da küsmüşler, kadın eve almıyormuş Osman abiyi" diyor. Kendimi tutamayarak attığım kahkahalar arasında "Aman Ayşe bu sefer yanına simit, poğaç, kapalı su felan al, bir şey olursa da hemen beni ara" diyorum. "Yok yaaaa, sen merak etme, ben daha oradan hiçbir şey yemem" diyor.

Akşamına arıyorum "Kızzzzz nasılsın, iyi misin, bir vukuat yok değil mi?" diyorum. Gülüyor "Yok yok iyiyim, sağ salim eve geldim, korkma o çikolatalar erkekler içinmiş, bana sadece yan etkisi oldu. Ama bu sefer çikolatayı yanıma aldım, uygun zamanda Ahmet'e yedireceğim" diyor.

Ahhh Ayşe sana ne diyeyim, demir yumuşamaz deli uslanmaz :)

MÜLTECİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ:

Öğretmenler kendi haline bırakılıyor

İstanbul'dan bir öğretmen, mülteci çocuklara eğitim vermek için özel bir eğitim almadıklarını ve çocukların eğitiminin öğretmenlerin bireysel inisiyatifine bırakılmasının sorunlarından bahsediyor.

İstanbul'dan bir sınıf öğretmeni

Mülteci çocukların azımsanmayacak kadar yoğun olduğu, sosyoekonomik açıdan dezavantajlı bir bölgede sınıf öğretmeniyim. Mültecilik ve göçmenliğin sadece yetişkinleri ilgilendiren bir sorun olmadığı aşikâr. Ben de devletin bu alandaki politikalarının öğretmenler ile göçmen/mülteci öğrencileri etkileyen kısmından, bu politikanın eğitime yansımalarından bahsetmek istiyorum.

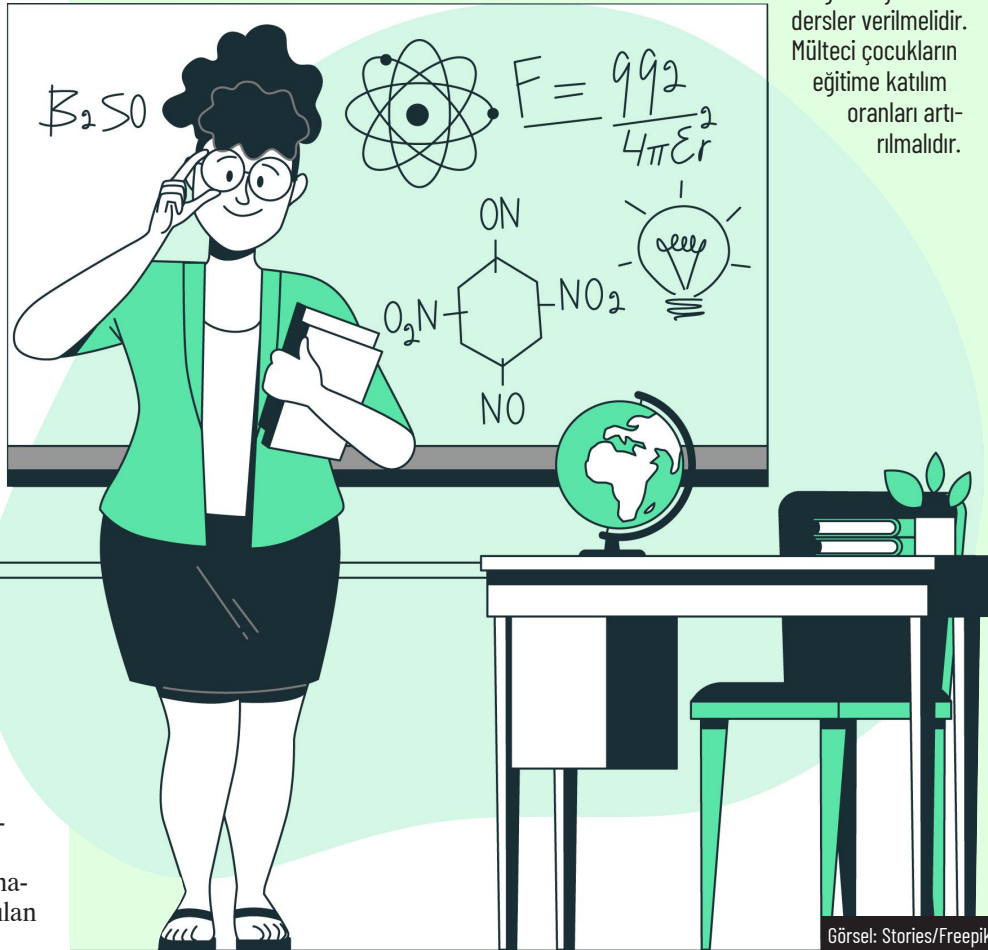
Savaşın üstünden geçen 10 yıldan sonra Suriyeliler bile hala hakları olmayan misafirler olarak görülüyor. Türkiye AB ile imzaladığı Geri Kabul Anlaşması ile AB'nin göçmen deposu oldu. Hem Geri Kabul Anlaşması hem de doğudan gelenleri mülteci statüsünden mahrum eden "coğrafi çekince" ile gelenler kapana sıkıştırıldı. İktidar, mültecileri iç ve dış politikasında malzeme yaptı. Mültecilere karşı "ne haliniz varsa görün" denildi ve 81 ile yayılan mülteciler yaşam kavgası içine atıldı. Hal böyle iken altyapı sağlanmadan eğitim sistemine "dahil edilen" çocuklarla deneyimsiz, denetimsiz ve ne yapacağını bilemez halde sahada karşı karşıya kaldık.

ÖĞRETMENLERE DESTEK VE EĞİTİM ŞART

Her şeyden önce mülteci ve göçmen çocukların eğitimine yönelik yeterli bir eğitimimiz yok. "Tek kültürlü, tek dilli" sınıflarda öğretmenlik yap-

NE YAPABİLİRİZ?

Alanında uzman akademisyenler ve öğretmenlerin katılımıyla mültecilerin eğitimine yönelik, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş işlevsel bir müfredat geliştirilmelidir. Okulların altyapısı ve donanımı güçlendirilmeli, derslik sayısı artırılmalı; sınıf mevcudları azaltılmalıdır. Yerleşik veli ve öğrencilerle, mülteci veya göçmen veli ve öğrencilerin kaynaşması için çeşitli etkinlikler düzenlenmeli ve aileler eğitim sürecinin etkili bir paydaşı haline getirilmelidir. Bu sadece öğretmen inisiyatifine bırakılmadan planlanmalıdır. Okul yöneticileri ve öğretmenlere, mülteci öğrencilere nasıl yaklaşılacağı, sınıf içi ve dış ortamlarda nelere dikkat edileceği, bu öğrencilerin nasıl eğitileceği ve çok kültürlü eğitimin nasıl gerçekleştirileceği konularında uygulamalı hizmet içi eğitimler verilmelidir. Ayrıca ülkemizde eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına çok kültürlü eğitime yönelik dersler verilmelidir. Mülteci çocukların eğitime katılım oranları artırılmalıdır.

Görsel: Stories/FreePik

mak için yetiştirilmiş bizler öğretimsel sıkıntılar yaşıyoruz. Onları anlamaya çalışmaktan, onlarla empati kurmaktan, kültürlerarası etkileşime yatırımdan uzağımız haliyle. Farklı geçmişleri olan bu öğrenciler ile çalışma bilgisi ve deneyiminden yoksunuz. Öğretim içeriğinin analizi, öğretme stratejileri, ders araç ve gereçleri, ölçme araçları geliştirme ve değerlendirme gibi alanlarda mülteci/göçmen öğrencilere dö-

nük olarak mesleki gelişime ihtiyacımız var. Durumun kalıcılığı düşünüldüğünde bu sadece hizmet içi eğitimle değil hizmet öncesi üniversitelerde çözümlenmesi gereken bir konu.

Ayrıca bu öğrencilerin buralara gelene kadar neler yaşadığını da bilmiyoruz. Geldikleri yerdeki deneyimlerinden nasıl etkilendiklerine dair bir şey bilmiyoruz, anlamıyoruz. Dahası bu etkileri, yaşadıkları travmaları an-

lamak biz sınıf öğretmenlerini aşan bir konu da olabilir zaman zaman. Bu konuda okullarda belki de uzmanlaşmış rehber öğretmenlerin varlığı tartışılmalı. Öğrencilerin beraberlerinde getirdikleri kültürel arka planlarının onların bilgi, beceri ve iletişim biçimleri üzerinde yarattığı etkinin önemi de yadsınamaz. Bizim bu kültürel arka planlara dair fikrimiz yok. Bu durumun sebeplerinden biri de bunun mülteci/göçmenlere yönelik eğitim politikası olarak ele alınıp derinleştirilmemesi, sadece öğretmenlerin bireysel inisiyatiflerine ve gelişkinliklerine bırakılmış olması. Memleketteki mülteci karşıtı dalga ve yükselen milliyetçilik de düşünüldüğünde okullarda yaşanan durumların çok da ileri örnekler olmayacağını anlamak için kâhin olmaya gerek yok.

Öğretmenler olarak mülteci öğrencileri öğretim sürecinin yavaş/zor ilerlemesine sebep olan engeller olarak görüyoruz genellikle. "İyi sınıflı, kaliteli eğitimi" sınıf mevcuduna oranla göçmen ve mülteci çocukların azlığıyla doğru oranda ölçüyoruz. Büyükşehirlerde pandemi döneminde bile 50'ye dayanan sınıf mevcudlarıyla karşı karşıyayken ideal sınıf mevcudunu çok çok aşan bu sınıflarda deneyimsizlik ve bilgisizliğimizle çocuklarla baş başayız.

BİRLİKTE YAŞAMANIN ALTYAPISI OLUŞTURULMALI

Mültecilerin büyük bölümü ülkelerine dönse ya da bir bölümü Avrupa'ya gidebilse bile büyük çoğunluğunun Türkiye'de kalıcı olduğu aşikâr. Kalanlar ve Türkiye'de doğanlar için bir arada yaşamın sosyal, kültürel altyapısı oluşturulmalıdır. Mülteciler "misafir" ya da "ümme siyaseti" içinde bir tebaa toplumu değildir. Mülteciler haklarıyla birlikte insandır. Çözüm iki taraflıdır. Uyum sağlama süreci sadece mültecileri ilgilendiren bir sorun değildir. Azınlıkta, korunmasız, sonradan gelmiş olanın çoğunlukta olmanın tüm özelliklerini; dilini, dinini gündelik yaşam pratiklerini tamamen benimseyip kaybolacağı bir yaşam uyum sağlama değildir.

Bir arada yaşama, toplumsal uyum ve kabul hem gelenleri hem de yerli ve çoğunlukta olan toplumu eşit derece sorumlu ve yükümlü kılar.

SORUYORUZ: 2 YIL BOYUNCA MİLLİ EĞİTİM NE YAPTI?

6 Eylül'de okullar açılacak. Millî Eğitim Bakanlığı'nın internet sitesinde sıralanmış, okullara gönderdiği pandemi önlemlerinde maske takılması ve dağıtım, çalışanların aşılınması önerisi ve nasıl olacağı belli olmayan dezenfekte işlemleri dışında pandemi önlemine dair hiçbir şey yok. Derslik ve personel sayısının artırılması -ki zaten bu pandemiden önce de büyük bir ihtiyaçtı- sınıfların mevcudiyetlerinin azaltılması gibi temel taleplere ise kulaklar sağır...

Pandemi başladığından bu yana neredeyse 2 yıl geçti. Bu iki yıllık süre içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı'nın bütçesi artırılması gerekirken azaltıldı. Personel maaşları ve online eğitim için asgari düzeyde yaptığı harcama dışında bakanlık bütçesini nasıl kullandı merak konusu.

Millî Eğitim Bakanı Özer, "Tüm okullarımızın maskeden dezenfektana, temizlik malzeme ihtiyaçlarına kadar tüm ihtiyaçları giderilmiş durumda" açıklaması yapsa da ortada okul yok, yeterli derslik yok, yeterli öğretmen ve personel yok (!) hangi hazırlık diye sormak lazım.

Online eğitim 4 milyon çocuğun eğitimden mahrum kalmasına bir o kadarının da eşitsizliklere maruz kalmasına neden oldu. Okulların kapalı kalması çocuklarımızın geleceği için geri dönüşümlü kayıplara neden oldu. Birçok kadın, çocuğunun bakımı yüzünden istihdam dışı kaldı. Okulların pandemiye hazır olduğu yalan ise orta yerde duruyor. Sadece çocukların değil hepimizin sağlığı tehlikede. Hep birlikte soralım Millî Eğitimin bütçesi nerelere harcandı! Neredeyse 2 yıl boyunca ne yaptı Millî Eğitim Bakanlığı ve neden yapmadı?

Görseller: Freepik

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

Pandeminin yanı sıra geçtiğimiz yıl deprem de yaşamış bir şehir İzmir. Çok sayıda okul binası için depremin öncesinde alınmış yıkım kararları var. Depremden bu yana yapıyı tamamlanmayan okul ise yok! Hatta Bayraklı Çamkırın Ortaokulu gibi bazı okulların binaları Ağustos ayında yıkıldı. Bornova Tülay Aktaş İşitme Engelliler İlkokulu'nun molozları duruyor orta yerde. Bayraklı Şehit Cesur İlkokulu yıkım için bekliyor hala, henüz ihalesi dahi tamamlanmamış. Üstelik bu okulların çoğu depremden önce yıkım kararı alınmış ve uygulanmamış. Depremin üzerinden 10 ay geçmesine, binaların onarılması, ek bina yapılması için bir buçuk yıl gibi oldukça uzun bir süre okulların kapalı kalmasına rağmen yapılmış hiçbir şey yok. Hatta Bornova Seyit Şanlı Mesleki

Okulları pandemiye hazırladık, tüm ihtiyaçlarını karşılıyoruz söylemleri koca bir yalandan ibaret! Yıkım kararı alınan okullardaki binlerce öğrenci ve öğretmeni diğer okullarla bileştiriyorlar pandemi döneminde! Bayraklı'da 13 okul, Bornova'da 10 okul birleştirilmiş durumda. Bu okullarda ikili eğitim yapılacak. Üç okulun birleştiği okullarda ne yapılacak muallak. Veliler çok kaygılı ve tepkili... Özellikle anneler, çünkü çocukların eğitim haya-

Tek bir yeni okul bile açılmadı!

500'Ü AŞKIN ÖĞRENCİ KÜÇÜK OKULLARDA!

30 Ekim depreminden önce deprem yönetmeliğine uymadığı gerekçesiyle il geneli 50 okulun yıkım kararı vardı, henüz hayata geçirilmemiş! Depremden sonra bu sayı 83'e çıktı. 116 insanın hayatını kaybettiği, depremi en ağır şekilde yaşayan Bayraklı'da 7, Bornova'da 5 okul için yıkım kararı alındı.

Bu okullar geçtiğimiz 2020-21 Eğitim Öğretim yılında çevre okullarla zaten birleştirilmişti. Bir kısmı da bu yıl birleştirildi. Okulların toplam mevcudiyetleri 500 ve üzeri.. Birleştirilen okullar da öyle.. Yani zaten bölgeye yetersiz gelen okullar şimdi iki katı sayıyla yeni eğitim öğretim yılına başlayacak.

tiyla en yakından ilgilenen, öğrencilerin velisi olanların çoğunluğu kadın. Hatta çocuklarını bırakacak yer olmadığı için işinden vazgeçen de! Konuştuğum tüm kadınlar, 1 buçuk yıl okul hayatından uzak kalmış çocuklarının eğitim ve sağlığının doğrudan bakanlık tarafından tehlikeye atıldığını düşünüyor.

TAM GÜN OKULLAR YARIM GÜNE ÇEVİRİLİNCE...

Örneğin Bayraklı Şehit Polis Fethi Sekin İlkokulu velilerinden bir kadın, Çamkırın Ortaokulu'nun okullarına taşınacak olması dolayısıyla oldukça öfkeli... İlçe Millî Eğitim, İl Millî Eğitim, Kaymakam-

lık, Valilik, hatta Bakanlığa varana kadar başvurmadığı yer kalmadığını söyleyerek, "Muhafazat yok, açıklama yok! Başvurularımız okulu şikayet gibi algılanıyor. 1 buçuk yılda ne okullar yapıldı ama yapılmadı" diye tepki gösteriyor.

İkili sistem yüzünden mağduriyetlerinin iki kat arttığını söyleyen veli, "Eşim de ben de çalışıyoruz. Okul daha önce tam gündü ve biz bu nedenle tercih etmiştik. Şimdi ikili sisteme geçti. Çamkırın Ortaokulu sabahçı, Fethi Sekin İlkokulu öğrencileri öğlenci yapıldı. Yaz boyu ne yapacağız diye düşündük. Sabah etüde göndersek çocuklar online eğitimde zaten ciddi olarak yıprandı, eğitimden soğudu.

İşçi çocuklarına eğitim çok mu?

Eğitimin ticarileştirilmesinden kaynaklı birçok aile çocuklarını okula gönderemeyecek noktaya geldi. Okullar için istenen kayıt paraları 5 bin liralara buldu, Dudullu OSB'de olduğu gibi bir kreş ücreti en az bir işçinin asgari ücretine denk geliyor. Vardiya çıkışlarında servis araçları önünde gördüğümüz BEYBİ Eldiven, Dardanel Ton, Aslı Börek, ENTES Elektrik ve TATLIBAK işçisi kadınlar eğitimin nasıl büyük bir sorun haline geldiğini anlatıyor.

'BAKAN DEĞİŞTİRMEKLE EĞİTİMİN SORUNLARI ÇÖZÜLMER'

BEYBİ Eldiven işçisi Nermin, eğitimde çağdışlığın yaşandığını, çok ba-

şarılı olan lise ikinci sınıf öğrencisi öğrencinin bunalım yaşadığını belirterek "4+4+4 sistemi dediler, EBA eğitimi dediler, yok yüz yüze açacağız dediler bizimle alay eder gibi oynadılar. Bakan değiştirmekle eğitimin sorunlarını çözemezler. Komşunun çocuğu çok zeki ve başarılı, iyi bir ortaokula yazıldı, okul aile birliği 5 bin lira istedi. Rica minnetle 5 bin lirayı iki taksitle böldüler. Aynı fabrikadan arkadaşım OSB'nin kreşine çocuğumu verdim dedi, asgari ücret kadar para istediler. Mecburen işten ayrıldı; çocuğumu bırakacak biri olmadığı için. Bu hükümet olduğu müddetçe bu işler düzelmez."

'500 LİRA SERVİS PARASINI NASIL VERİYİM?'

Aynı fabrikadan Melahat ise "İmam Hatiplere çocuklarını gönderenler bile bunların yüzünü gördü. Vazgeçip çocuklarını düz liselere yolluyorlar. Destek almazsak ne kırtasiye ne de kitap alabiliriz. Okul kıyafeti alacak paramız yok. Asgari ücret alıyorum. Nasıl okutayım? Okul Samandıra'da, biz Dudullu merkezde oturuyoruz, 500-600 lira servis parası nasıl veriyim? Her şey ateş pahası. Çocuğumu okutabilecek miyim bilemiyorum. Eşim iş bulur çalışırsa belki... Lanet olsun bu düzene" diye tepkisini dile getiriyor.

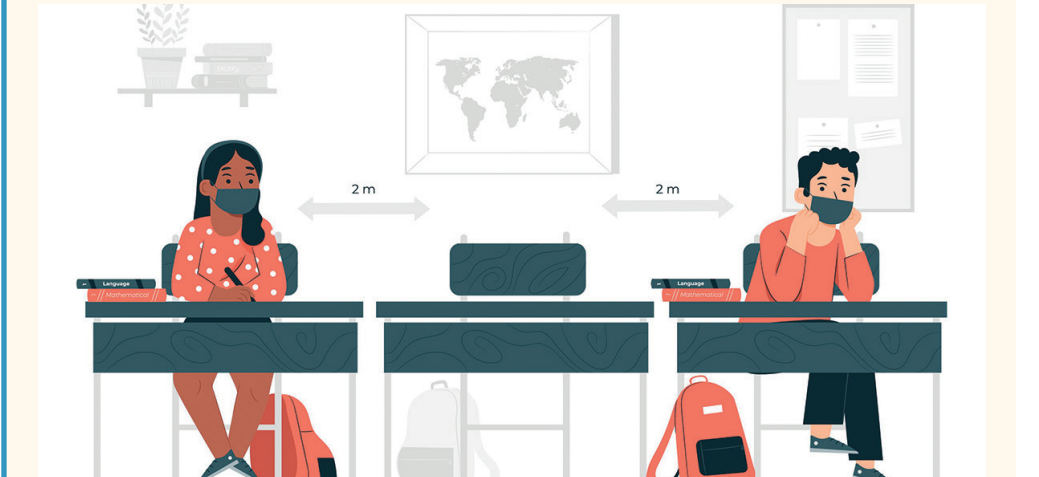
Dardanel Ton'dan gördüğümüz Türkân "1 yıldır çocuklarımızın sağlığı ile oynadılar. Çok başarılı olan kızım yeterli puanı alamadı, iyi bir okul kazanamadı. Yüz yüze eğitim olmazsa olacağı bu. Kayıt için 5-10 bin lira isteniyor iyi bir okul için. Ziya Selçuk kardeşini zengin yaptı

Dudullu OSB'de bulunan fabrikalardan işçi kadınlar "ücretsiz" eğitim için istenen kayıt paraları ve OSB'nin bir maaş tutarındaki ücretlerinin çocuklarını bakımından ve eğitimden nasıl uzaklaştırdığını anlatıyor.

gitti. Sağlıkla ilgili çok endişeliyiz. Öğretmenleri bile tam aşlamayan bir hükümet bu" diyor.

'KREŞ ÜCRETİNİ PATRONLAR KARŞILASIN'

Aslı Börek fabrikasından Neslihan, aldığı asgari ücret ile ve 100-200 lira fazla mesai paraları ile çocuklarını okutamayacaklarını söylüyor: "Ne 5 yaşındaki çocuğumu OSB kreşine yollayacak durumum var, ne de 5 bin lira verip adresi de uygun hale getirip büyük çocuğumu okula yollayacak. Bu sadece benim sorunum değil. Asgari ücret kira ve faturalara yetmiyor. Liseyi başarı ile bitiren oğlum iki yıllık bir bölümü zor kazandı. Son bir yılda EBA sistemi eğitimin çöküş sistemi oldu. Hükümet istiyor ki çocuklarımız okumasın, cemaatlerin peşinde gitsin. İsyan ediyorum artık. Kreş reklamı iyi ama OSB yönetimi herhalde bu ülkede yaşamıyor. Bir asgari ücretle çalışan biri nasıl kreşe versin çocuğunu. Kreş ücretlerini patronlar karşılasın."

Özel eğitim kurumunun koridorlarında dertli çocuklar

Eren SARAN
Aliağa-İzmir

Sınava hazırlık öğrencilerine ders anlattığım özel bir eğitim kurumunda bu sene yaz ortasından itibaren ilkökul öğrencilerinin velilerinin önümüzdeki sene için çocuklarının eksikleri olduğunu düşünerek takviye derslerine yönelmesi dikkatimizi çekiyor. Yaz tatiliyle birlikte ilkökul öğrencileri geçtiğimiz 1 buçuk yılın eksiklerini tamamlamaları için velileri tarafından bütçelerinin el verdiği özel kurumlara gönderilmeye başlandı. Ağustos ayının ilk günlerinden itibaren işte bu kaygılarla benim de çalıştığım kuruma gönderilen biri ikinci sınıfa, ikisi üçüncü sınıfa başlayacak olan üç birbirinden akıllı ve heyecanlı öğrencim oldu.

'ALFABEYİ BİLMİYORUM ÖĞRETMENİM!'

İkinci sınıfa başlayacak olan öğrencim Eren'in annesi okuma yazmayı öğrenemediğini söyleyerek kursa yazdırdı. 1 sene boyunca uzaktan eğitim alan Eren, teknik sorunlar nedeniyle de sınıfının hızına yetişememiş. 2. sınıfta zorlanmaması için bu küçücük yaşında haftada üç gün özel derse gelmek zorunda. İlk gün alfabe-de hangi harfleri bildiğini sorduğum için sıranın üzerine kapanarak "Ben alfabe-yi bilmiyorum öğretmenim" diye içli içli ağlayan bir çocuğun korkusu, sınıfından geri kaldığı için yaşadığı stres, geride bıraktığı 1 yılda yaşadıklarının da bir özeti. Derslere başladığımızdan bu yana oldukça ilerledi ancak annesi "Okullar yeniden kapanırsa ne yaparız" diye düşünüyor ve bir yandan da açıkça okulda alamadığı eğitimi dışarıdan derslerle tamamlamanın kendisi açısından ne kadar maliyetli olduğunu da vurguluyor.

İKİ YILLIK EĞİTİMİN BİR BUÇUK YILI UZAKTAN

3. sınıfa bu yıl başlayacak olan ve 2 yıllık eğitim hayatının 1 buçuk yılını uzaktan idare etmeye çalışmış olan Sena'yı kursa yazdırmaya anne-annesi ve teyzesi getirdiler. Anneanne ilk görüşmemizde, torununun temel eğitimden mahrum kaldığını ve aslında yalnızca yaz tatili için Aliağ'da olduğunu, annesinin ise yeni doğum yaptığını ve evlerinin de Kemalpaşa'da olduğunu aktardı. Endişesi bakışlarından da

hissediliyordu.

Sena'nın annesiyle daha sonra telefonda görüştüğümde durumun vahameti daha çok ortaya çıktı. Gittiği okulda öğretmenleri doğum iznine ayrıldığı için 1 senede sekiz sözleşmeli öğretmenle karşılaşmış Sena, tam biriyle iletişim kurmaya, öğretme metodunu kavramaya çalışırken bir başka öğretmenle yeniden başlamak zorunda kalmış. "Hocam zor bir süreç oldu kızım için. Bir de üzerine pandemi ile açıldı kapandı, uzaktan yüz yüze diyerek çocukların dengelerini iyice bozdular" sözleriyle tepkisini dile getiriyor annesi.

Üçüncü sınıfa geçen bir başka öğrencim Sinan ise görüşmeye geldiklerinde yüzünü kaldırıp gözlerimin içine bile bakmak istemiyordu. Hemen hemen tüm çocuklarda gözlemlenen tavır "Bizi buraya neden getiriyorsunuz?" şeklinde. Sinan da pandemi boyunca online dersleri takip etmekte zorlanan milyonlarca öğrenciden biri. Annesi çareyi özel ders aldirmakta bulmuş. Ancak Sinan'ın iç sesi tatilde günde iki saat ders çalışmak istemediğini söylüyor. O da oyun oynamak, bolca dinlenmek ve belki de hiçbir şey yapmamak istiyor. Ama annesinin endişesi de oldukça haklı. Sinan'ın annesi de diğer tüm veliler gibi çocukları bir sene daha bilgisayar başında kavga dövüş tutamayacağı görüşünde.

Üç güzel çocuğun hikayesi diğer arkadaşları gibi ailelerinin zoruyla gönderildikleri kurs koridorlarında kesiyor. Üç çocuk da yaz tatillerinde ders çalışmak istemiyor. Velilerin de hikayesi aynı koridorlarda aynı kaygılarda birleşiyor: "Bu eğitimle bu çocuklar başarılı olamayacaklar."

Her velinin talebi okulların bir an evvel açılması ancak tedbirlerin de alınması. Kurslara ödenen tonlarca para çocukları eşit eğitim hakkından uzaklaştırdığı gibi aileleri de ciddi yükün altına sokuyor. Bu yüzden bu dönemin en önemli talebimiz "Önlemler alınsın, okulların açık kalması sağlansın!"

KADIN ÖĞRETMENLERİN SIKIŞTIĞI ÜÇGEN:

Ders-çocuk bakımı-ev işleri

Aysun GÜNGÖR
Malatya

İÇİMDE yine okulların açıldıktan kısa bir süre kapanabileceği korkusu ile gün sayıyorum. Geçtiğimiz eğitim-öğretim yılında yaşadığımız sıkıntıların bu yıl da yaşanabilecek olması çok üzücü. Eğer bu yıl da öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz uzaktan eğitime mahkum olursa, gelecek için çok büyük kayıplar yaşanacak. Okuldan bağları kopmuş olan öğrenciler gelecek umutlarını yitirecek. Her gün bunları düşünmek bir öğretmen, bir veli ve bir anne olarak beni kahrediyor. Çocuklarımız zaten pandemi öncesinde de sıkıntılı bir eğitim sistemi içerisinde eğitim almaya çalışıyorlarken bu süreçte o günleri arar olduk. Okumaktan başka çaresi olmayan yoksul çocuklarının gelecek umudu daha da kırıldı.

Bütün bunların yanında uzaktan eğitimle ders anlatmaya çalışan öğretmenlerin yaşadığı sıkıntılar ise anlatılmaz yaşanır türdendi. Maalesef toplum bu süreçte öğretmenlere evde oturarak para kazanan kişiler damgasını vurdu. Oysa durum hiç de dışarıdan görüldüğü gibi değil. Ders yapmak için çocuğunun hayatını feda eden öğretmenler oldu ama kimse onlardan bahsetmedi. Özellikle kadın öğretmenler bu süreçte evde hem ders yapmak hem kendi çocuğuna bakmak hem de ev işlerini yapmak zorunda kaldı.

Ben de çoğu zaman zorluklar içerisinde canlı derslerimi yaptım. Küçük çocuklarımız ders sırasında durmadığı için birçok kez ders yapabilmek için onları hırpalamak zorunda kaldık. Ama kimse bunların farkında olmadı. Bütün bu sıkıntıları yaşamamak adına gerekli önlemlerin alınarak okulların kesintisiz bir şekilde açılmasını istiyorum.

Online matematik dersinden ne öğrendik?

MATEMATİK dersi normal şartlarda öğrencilerin en çok korktuğu ve zorlandığı derslerin başında geliyor. Yüz yüze eğitimde bile matematik dersinin kavranıp özümsemesi ciddi ve uğraştırıcı bir süreçti, buna rağmen sınıftaki öğrencilerin bir kısmı belli seviyede öğrenebiliyordu. Uzaktan eğitimde matematik dersi daha da anlaşılabilir oldu. Canlı derste ekran başında öğrencilerle göz teması kurmadan, onların anlayıp anlamadığının dönütünü alamadan derslerimizi yapmak zorunda kaldık. Bol soru çözülmesi gereken bir derste çözdüğüm soruları öğrenciler ne kadar takip etti onu bile anlayamadım. Başarı seviyesi normalden çok daha aşağıda kaldı ve hüsranla sonuçlandı.

Bir de şu var ki canlı derslere düzenli katılmak bile yeterli başarı sağlayamazken derslere hiç katılmayan öğrenciler çok zor durumda kalmış oluyor. Ailesinin sosyoekonomik düzeyi ortalama seviyenin altında olan öğrenciler hiçbir şey öğrenmeden süreç geçmiş oldu. Ailesinin maddi durumu iyi olan çocuklar belli bir destekle eksik olan kısımları kapatabilir ama diğer öğrenciler eksiklerini - ki matematik için bu eksiklik daha büyük oluyor, nasıl kapatacaklar? Eşitsizliğin en bariz örneği de bu oluyor. Ayrıca başarısızlığın faturası da en çok öğretmenlere kesiliyor. Özellikle de matematik öğretmenleri başarısız öğretmen oluyor bu durumda.

Uzaktan eğitimde çeşitli vasıtalarla öğrenciye ulaşım ne kadar çalıştığını tespit etmeye çalıştım, öğrencilerle hem hasta olma korkusu hem de okuldan uzak olmanın verdiği üzüntü ve endişeden dolayı moral ve motivasyon düştüğü için daha çok ilgilendim, canlı dersleri düzenli yaptım, online deneme sınavı hazırlayıp uyguladım, soru çözümleri takip edip çözülemeyen sorular için fazladan canlı dersler yaptım, soruların çözümünü yapıp paylaştım tüm bunlara rağmen merkezi sınavda başarı beklenilene altındaydık. Bir kadın olarak şunu da eklemek isterim ki tüm bunları yaparken tek sorumluluğum da öğretmen olmam değildi. Evdeki tüm düzenden sorumlu bir kadın ve iki tane küçük çocuk annesi olmam diğer sorumluluklarımdı.

Bir eğitim emekçisi
MALATYA

'Okulların açık kalmasında bize düşen sorumluluk büyük'

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Aslı YORULMAZ
Hatice BOYRAZ
Yenimahalle-Ankara

Batıkent Kardelen Mahallesi Petrol-İş Sitesinde Ekmek ve Gül okulları çağrısı ile kadınlar olarak bir araya geldik. Daha önce de çeşitli konularda toplantılar düzenlediğimiz sitede gündemimiz bu kez çocuklarımız, okulların açılması, tekrar kapanma riski ve yaşadığımız sorunlardı. Sitemizin bahçesinde yaptığımız bu küçük buluşmaya farklı koşullarda katılmıştık. Kadınların kimisi yanına çocuğunu da alarak, kimisi küçük çocuğu eşine emanet ederek geldi. Kimisi uzun süren mesaiden çıkıp gelmişti, kısa dinlenme saatini bu buluşmada geçirdi. Kimileri de torun sahibiydi artık.

Toplantıda bize eşlik eden psikolog Aylin Akçay'ın verdiği salgın konusunda çocuklarla ilgili uluslararası verilere ve bilimsel gerçeklere ilişkin bilgilerle okulların kapalı olduğu sürede yaşadığımız somut sorunlar ve deneyimler birleşince, okulların açılması ve kesinlikle tekrar kapanmaması gerektiği konusundaki düşüncelerimiz de daha çok netleşmiş oldu.

İŞE GİTSEK ÇOCUK EVDE BİR BAŞINA, İŞİ BIRAKSAK KARNI DOYMAYACAK

Kadınlardan biri, okul kapalı olunca çocuk bakımının çok önemli bir sorun oluşturduğunu, işe devam halinde çocuğun yalnız kaldığını, işten çıkması halinde çocuğun karnını doyuramayacağını söyleyerek duruma tepki gösterdi, "Benim çocuğum az çok büyüktü, evde bıraktım ama küçük olsa ne yapardım hiç bilmiyorum" dedi.

Çocuğu ilköğretim çağında olan ve salgın süresince evden çalıştığını ifade eden başka bir kadın, gündüzlerin çoğunlukla çocuğun, evin ve eşinin ihtiyaçları ile geçtiğini, işle ilgili yapması gerekenleri de akşam saatlerine kaydırmak zorunda kaldığını, böylece çok yorulduğunu ve hiç dinlenemediğini anlattı. Zorlanmalarının başka bir nedeninin de

salgının ve kapanmanın çocuklar üzerinde bıracağı etkilere karşın ebeveynlerin neler yapmaları gerektiği konusunda hiçbir kurum tarafından bilgilendirilmemeleri olduğunu söyledi.

ÇOCUKLARLA İLETİŞİMDE ZORLUK YAŞAR OLDUK

Kadınlardan biri çocuğunu artık ne arkadaşları ile buluşmak, ne de gezmek için evden çıkaramadığını, çocuğunun hep evde kalmak istediğini paylaştı. Başka bir kadın ise tam tersi bir biçimde çocuğu eve sokamadığını anlattı. Her iki durum için de kadınlar, böyle bir durumda çocuğa nasıl yaklaşımları gerektiği konusunda yardım alamamak şikayetçiydi.

Çocuğu sağlık lisesi son sınıf öğrencisi olan bir kadın da çocuğunun bu sene staj yapacağını ancak okullar kapanması durumunda staj da yapamayıp hiçbir şey öğrenmeden mezun olacağını söyledi. Başka bir kadın ise, çocuğunun 2 yıllık bir üniversite kazandığını ama şimdi tekrar hazırlanacağını ifade ederek okula gitmeyen çocukların sınavda çok zorlandığını, sınavın da zor olduğunu, okulların tekrar kapanması durumunda bir yıl daha aynı sürecin yaşanmasından korktuklarını dile getirdi.

ALINAN ÖNLEMLERİ SORGULAMALI VE BASKI OLUŞTURMALIYIZ

Okulların kapanmasının çocuklara zihinsel-fiziksel-güvenlik olarak zarar verdiği ve okulların açık kalması gerektiği net. Bunun için neler yapabileceğimizi de konuştuk. Kendi mahallemizden ve mahallemizdeki okuldan başlayıp, veliler olarak yan yana gelebileceğimizi, okulla iletişime geçip okulda alınan önlemleri sorabileceğimizi, okula baskı oluşturabileceğimizi, böylelikle çocuklarımız için okulları takip ettiğimizi gösterebileceğimizi, sonrasında bunu yaygınlaştırabileceğimizi konuştuk. Okulların yarın tekrar kapanmasını engellemek için biz kadınlara düşen sorumluluk büyük, öyle görünüyor. Buradan da çağrımızdır: Bir nesle yazık etmeyin. Önceliğimiz geleceğimiz olan gençleri düşünmek olmalı.

TUZLUÇAYIR'DAN KADINLAR:

Okullar kapanmamak üzere açılın

Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği

Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği olarak son dönemde üyelerimizle, mahallemizdeki kadınlarla, işçilerle ve işçi eşleri ile sohbetlerimiz okulların açılması ve çocuklarımızın yüz yüze eğitime artık ulaşabilmeleri üzerine oluyor. Kadınlar bir yandan açılması kararını desteklerken bir yandan da tedirginlik içindeler.

SON İKİ SENEDE YAŞADIKLARIMIZ ESKİYİ ARATTI

Dernek üyemiz Handan "Çocuklarımın eğitim hayatları boyunca bir sürü sorunla boğuştuk. Eşitsiz, adaletsiz sistemde parası olanın düdüğü çaldığı bir eğitim ortamında çocuklarımı yetiştirmeye çalıştım. Ama bu son 2 senedir yaşadıklarımız eskiyi bile arattı. Pandemi ilk etapta okulların kapatılması doğaldı ama zaman ilerledikçe okulların açılmasının bir yolu aranıp bulunmalıydı" diyor. Ona göre bu "cahil toplum isteyenlerin fırsatçılığı". Okulların açılacağı açıklamalarına güvenmediğini söylüyor ve talebi açık: "Okullarımızın kayıtsız şartsız açılması gerekiyor. Hükümet demiyorum, -Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın iki dudağı arasında artık her şey- onun için diyorum ki Tayyip Erdoğan artık okulları, gereken bütün önlemleri alıp, bir daha kapanma kararı vermemek üzere açmalıdır."

'ENGELLİ ÇOCUKLARIN UZAKTAN EĞİTİM ŞANSI YOK'

Özel eğitim görmesi gereken bir çocuğu olan bir kadın ise okulların açık kalmasının engelli aileleri için önemine dikkat çekiyor: "Engelli çocukların uzaktan eğitim alma gibi bir şansı yok. Yüz yüze eğitim engelli çocukların toplumda yer edinebilmesi için önemli. Okulları kapatmak yarını mahvetmek demektir. Okullardan önce uzaktan çalışabilecek kurumları öncelikli sıraya alıp kapatmak daha yerinde olur."

DEVLET OKULLARI ÇOK KALABALIK HİJYEN İSE YOK

Neredeyse görüştüğümüz her kadın okulların açılmasını isterken bir yandan da önlem alınmayışından dolayı ciddi tedirginlikler yaşıyor. Örneğin ODTÜ'de temizlik işçisi bir kadının sözleri şöyle: "Okulların açılmasını istesek de bir yandan da tedirginiz çünkü sınıf mevcutları çok kalabalık. Sınıf mevcutları düşürülmeli. Okullarda gerekli hijyenin de sağlandığını düşünmüyorum. Devlet, bu konuda hiç yardımcı olmuyor okullara."

ÇOCUKLAR EVDE SIKINTI YAŞIYOR

Dernek üyelerinden Şengül ise mahallesindeki kadınlarla sohbetinden şunları aktarıyor: "Anneler okulların bir an önce açılmasını istiyorlar. Bazıları çocuklar evde olduğu için çalışıp eve maddi destek veremediklerini, çocuklarla aile büyüklerinin evde sıkıntı yaşadıklarını ifade ediyor. Çocuklar iki sınıftan atıldı ama eğitim alamadı, dershanelere de maddi sıkıntıdan gönderemediklerini ifade ediyorlar."

ETF'de birliğin de direnişin de öncüsü kadın işçiler

Adile DOĞAN
Tuzla-İstanbul

Dünyaca ünlü Columbia, Matalan, Lee Cooper ve Mavi markalarına üretim yapan Deriteks sendikasının örgütlü olduğu ETF fabrikasında, 8 aydır TİS süreci devam ediyor. Büyük çoğunluğunu kadın işçilerin oluşturduğu ETF fabrikasında tıkanan TİS sürecinden ötürü son iki aydır işçiler çeşitli eylemler yapıyor. Fabrikada 5 yıldır çalışan ve eylemlere katılan bir kadın işçiyle yaşadıkları bu süreci konuştuk.

Uzun yıllar tekstilde sigortasız olarak çalışan kadın işçi ikinci çocuğunun bakımı için işten ayrılmak zorunda kalmış. O dönem daha da güvencesiz olan ev temizliği işine başlamış. Çocuğunu bırakacak bir yer olmadığı için bazen temizliğe gittiği evlere çocuğunu da yanında götürmüş ya da evde yalnız bi-

rakmak zorunda kalmış. İkinci çocuğu biraz daha büyüdüğünde ise çocuk bakıcılığı yapmış. 5 yıl sonunda baktığı çocuk büyüdüğünde yine işsiz kalmış. Yeniden iş arayışına girdiğinde ise, ETF fabrikasında işçi alındığını duymuş ve başvurmuş. "Burayı sendikalı olduğu için tercih ettim. Yıllarca güvencesiz çalıştım, benim için sosyal hakları olan bir yerde çalışmak önemliydi. İş başı yaptığımda hiçbir fark gözüme çarpmadı, sendikalı yerle sendikası yerin hiçbir farkı yok diye geçirdim içimden. Ama yanılmışım, bir nebze de olsa sosyal hakların olduğu için patronun işten atmasının o kadar kolay olmadığını gördüm. En önemlisi işçiler iki yılda bir TİS süreçlerinde haklarını belirleyebiliyorlar. Bunlar elbette olumlu yanları. Ama tabii ki birçok da olumsuz yanı var. Mesela çalışma koşullarımız... Günlük bir bandın çıkarılmasını istedikleri sayı 800. Asla bu sayının altına düşemezsin. Ustabaşlarının

da baskısı olunca bazı bantlar daha fazla sayı çıkartıyor. Bu da işçiler arasında rekabete dönüşüyor. Tuvalet ihtiyacımız resmen iş yoğunluğu belirliyor. Bir makinacının 800 adedi çıkarması lazım, onu bırakıp tuvalete gidemez. Ya da koşa koşa gidecek" diyor.

"ETF'de kadınlar başka hangi sorunları yaşıyor?" diye sordüğümüzde ise; "Tabii ki geçim derdi" diyor. "Her 100 işçiden 30'u tek başına evin geçimini sağlıyor ve yetiştiremiyor. Boşanmış kadın işçiler için ise hayat daha da zor. Ev, kira, çocuklar derken çok zorlanıyor kadınlar. Bunlar aslında benim bildiğim, bir de bu durumu gizlemek zorunda kalan kadınlar da var. Biz kadın işçiler evde de çok ciddi sorunlar yaşıyoruz. Eş baskısı özellikle bu TİS sürecinde daha da açığa çıkmış durumda. Direniş ve eylemlerde ilk günlerde kadınlar fotoğraf karelerine girmemek için çok çabalıyordu. Ama şimdi en önde ve büyük bir coşkuyla eylemlere katılıyorlar."

REKABETE İŞÇİLERİN BİRLİĞİ SON VERDİ, YETKİYİ DE BU MÜCADELE SAĞLAYACAK

KADINLARIN TİS sürecinde, direnişle birlikte seslerinin daha güçlü çıktığını söylüyor ve ekliyor: "Ben bu fabrikada çalışmaya başladığımdan beri çok şey öğrendim. Haklarımı öğrendikçe etrafımdaki kadınlara daha fazla aktarmaya başladım, deyim yerindeyse iyi bir örgütlülük sağladık. İlk olarak sayı yüzünden rekabete son vermek için kadınlarla kendi aramızda sürekli konuştuk ve ikna ettik. Şimdi iki üç işçinin dışında hiç kimse istenilen sayının dışına çıkmıyor. Bu rekabet ortamı bitince kadınlarla iletişimimiz daha da güçlendi. Ama patronu henüz TİS masasına oturtmadık. TİS görüşmeleri ilk başladığında sendikamız yetki sorununa takıldı. O süreçte hiçbir eylem yapır-

madı. Halbuki bir önceki TİS sözleşmesi imzalandığında da sendikamız yetkisizdi. Buna rağmen sözleşmeyi imzaladı. Şimdi ise patron bu yılı kayıp yıl ilan edip hiçbir hakkımızı vermek istemiyor. Bunun birçok nedeni var. Ama en önemli neden; sendikamızın son şube seçimlerinde 'Nasıl bir TİS, nasıl bir sendika olmalı?' sorularına çözüm bulmak yerine 'Kim seçilecek?' tartışmasını yürütmesidir. Patron da buradan faydalandı ve sanki tek sorun yetki sorunuymuş gibi bu durumu fırsata çevirmek istiyor. Kadın işçiler bu durumu çok tartışıyor. Eylemlerimiz yine başta kadınlar olmak üzere bizim inisiyatifimizle oldu. Kadınlar ilk olarak mesaiye kalmama kararını al-

dı. Peşinden iş yavaşlatma ve sırasıyla diğer eylemler geldi. Son iki ayda fabrikada dayanışma ve birlik duygusu çok daha ilerlemiş durumda. İlk zamanlar sendikamız 'Eylem yapmamız yasal değil' dediğinde, işçiler arasında çok büyük bir umutsuzluk, huzursuzluk hâkim oluyordu. Ama şimdi bizler haklarımız için direndikçe umudumuz da inancımız da artıyor. Düne göre daha örgütlüyüz ve bunu biz işçiler başardık. ETF işçisini patronun görmesi için sendikamızın daha ileri eylemler örgütlemesi gerekiyor. Bu yoldan dönüş yok. Bizim en öncelikli taleplerimiz sendikamızın yetki sorununun çözülmesi ve TİS'in imzalanması" diyor.

ETF patronuna soruyorum!

Merhabalar ben ETF fabrikasında çalışan bir işçinin eşiyim. Eşimin fabrikasında toplu iş sözleşmesi tıkanıyor için eylem sürecindedir. İş yavaşlatma, molalar ve çıkışlarda slogan ve ıslıklarla yürüyüşler ve diğer eylemlilikleri ile haklarını almak için mücadele ediyorlar. Ve ben 2 çocuk annesi bir kadınam. Çocuklarımız okuyor. Pandemiyle birlikte online eğitim süreci bütün olumsuzluklarıyla artarak hayatımızda yer bulmuş ve beraberinde yaşanan ekonomik sıkıntılar, psikolojik yansımaları, çocuklarımıza nasıl bir gelecek vereceğiz sorusuna veremediğimiz cevaplar ile her gün daha da çok soru ve sorunla karşı karşıya kalıyoruz.

Ben çocuklarımı tatile götüremezken acaba ETF patronu çocuklarına nasıl bir tatil bahsetti? Bu kayıp yılın hesabını eşime, bana ve çocuklarıma kim verecek?

Bu sorunları sıralarken de birileri çözümünü ışık tutmalı hayatlarımıza. İşte tam da alın teri için, hakları ve hayatları için mücadele eden ETF işçileri gibi.

Tuzla'dan bir kadın
İSTANBUL

Adko Turk'un kadın işçileri hem TİS hem grev hakkı için mücadele ediyor

Songül SARI

Indomia Makarna üreten Adko-Turk sendikalaşma, TİS süreci, direniş ve grev kadın işçilerin omzunda yürüyor. AdkoTurk patronu zayıf halka olarak görüldüğü kadın işçileri mücadeleden vazgeçirmek için toplumsal değer yargılarını kullanıyor.

Çerkezköy OSB'de Endonezya ve Suriye sermayeli AdkoTurk 2014 yılından beri Tekgıda-İş sendikasında örgütlenmek istiyor. Uzun süren yargı sürecinden sonra Tekgıda-İş'in TİS yetkisi kesinleşti. Ama bu süre içinde Tekgıda-İş'in neredeyse hiçbir üyesi kalmamıştı. Tekgıda-İş bir taraftan yeniden üyelik çalışması yaparken diğer taraftan TİS sürecini sürdürmeye çalışıyor. AdkoTurk patronu ise hiçbir TİS toplantısına gelmediği gibi üye olduğunu tahmin ettiği 20 işçiyi Kod 29'dan işten attı. İşten atılan işçiler fabrika önündeki direnişlerini dört ay sürdürdükten sonra 23 Ağustos'ta greve çıktı. Patronların yasa tanımazlığı ve polislin açığktan patronlardan yana tutumu nedeni ile işçiler zorla fabrikaya sokulurken bütün engellemelere rağmen bir kısım işçi 13 gündür grevi kararlı bir şekilde sürdürüyor.

Yüzde 80'ini kadın işçilerin oluşturduğu AdkoTurk'te 550 işçi çalışıyor. Sürekli büyüyen fabrikada işçiler asgari ücrete ilaveten senede bir ikramiye alıyor. Her ay prim almak için işçilerin yöneticilerle aralarını iyi tutması, her denileni yapması ve istendiğinde fazla maaş kalmaması bekleniyor. 1-2 gün istirahat alınsa dahi iki aylık primler kesiliyor. Çalışma koşulları ise kadın işçileri canından bezdirmiş durumda.

İŞÇİYİ BİRBİRİNE KİŞKİRTİYORLAR

Hilal ve Nesrin AdkoTurk işçisi iki kız kardeş. Her gün grev yerine giden kız kardeşlerden Nesrin greve çıkmadan önce fabrika içinde kadın işçilerin yaşadıklarını şöyle dile getiriyor: "İçeride kadın işçilerin vicdani taraflarına sesleniyorlar. Annelik duygularını istismar ediyorlar. Yok 'sen annesin, dışarıdakiler ile ne işin var, kadın başına ne yapacaksın, buradan çocuğunun çocuğunun rızkını çıkarıyorsun' gibi. Bazı işçilere para verilerek kararlı olan sendika üyelerine mobbing uyguluyorlar. Benim yanımda sürekli 'Çürük elmaları temizleyeceğiz' diye laf atıyorlar. Soyunma dolaplarında sıkıştırıp e-devlet şifremi almak istiyorlar. Bütün baskılara rağmen

Fotoğraflar: Ekmek ve Güll

Patronlar ve yöneticiler, işçileri sendikaya üye olmaktan ve greve çıkmaktan vazgeçirmek için her türlü yolu denemiş, kadın işçilerin ailelerini arayarak baskı kurmaya çalışmışlar. Kadın işçiler ise kararlı.

net tavrımı gösterince vardiyamı değiştirmek, ihtar yazıp işten tazminatsız işten atmakla tehdit ediyorlardı."

Bu arada söze giren Nesrin "Ben arkadaşlar Kod 29'dan işten atılınca üye oldum. Çünkü bu haksızlıktı. Ablamı da ben üye yaptım. Bu artık bir onur meselesi. Hep biz kadın işçilerin zayıf noktalarını bulup istedikleri atı oynatmak istiyorlar" diye ekliyor.

DİRENİŞTEKİ KADINLARIN AİLELERİNİ ARAYIP BASKI YAPIYORLAR

Patronların ve fabrikada yöneticilik yapanların işçileri sendikaya üye olmaktan ve greve çıkmaktan vazgeçirmek için her türlü yolu denediklerini söyleyen Hilal, kadın işçiler üzerinde kurulmak istenen aile baskısını şu sözlerle anlatıyor: "Bu mücadeleyi sürdürmede kadın işçiler erkeklerle göre daha büyük sorunları aşmak zorunda kalıyor. Toplumsal baskı kadınların mücadeleye katılmasını engelliyor. Postabaşları kadın işçilerin eşlerini arayarak koca baskısı kurmak istediler. Bir arkadaşın eşini aramışlar. İşçinin eşinden yüz bulamayınca dayısını aramışlar. Dayısı eşi ile

görüşüyor. Ama kadın işçinin eşi hala destek veriyor. Ama birçok kadın işçinin ailesi bu durumda değil. Fabrika işçiyi bölmekle kalmıyor, aileleri de bölmeye çalışıyor."

POLİS PATRONUN GÜVENLİĞİ İÇİN ORADAYDI

İşçinin hiçbir yasal hakkını tanımayan patronlar grev günü de grevi kırmak için her türlü yolu denedi. İşçilerin bir kısmını gece fabrikaya çağırarak grevin başlayacağı sabah fabrikada olmaları sağlandı. Servis şoförlerini tehdit ederek sendika üyesi işçileri grev sabahı servislere almadı. Bununla da yetinmeyen patron polisi çağırarak işçileri zorla fabrika içine sokmaya çalıştı. Grev günü karşılaştığı manzaranın kendilerini nasıl etkilediğini sorduğumuz Hilal "Önce şaşırđım. Çevik kuvvetin burada ne işi var? İşçi başına 5-6 polis düşüyordu. Daha servisler gelmeden biz grev pankartını asarken polisler kapıyı tuttu. Biz de kapı önündeydik. Polisler bizi kalkanlar ile oradan uzaklaştırdı. Biz biraz direnince polislin biri üzerinde gaz fişekleri olan polise 'gaz saksana' diye bağırıyordu. Sanki biz düşmanlık. Oysa biz yasal hakkımızı kullanıyor-

duk. Polis yasaları kollayacağına patronun güvenliğini almaya gelmiş. Polislerin bu halini görünce ülkemden utandım. Bu görüntü sistemin çürümüşlüğü'nün resmi" diye anlatıyor yaşananları.

GREV HAKKI TEHDİT ALTINDA

Tekgıda-İş Sendikası Trakya'da AdkoTurk ve Bel Karper'de grev yapıyor. İki fabrikanın örgütlenme ve mücadele süreci birbirine çok benziyor. İki fabrikada da uzun bir hukuk sürecinden sonra işçiler TİS hakkını kazanmasına rağmen patronlar TİS görüşmelerine gelmiyor. TİS sürecinde iki patron da işçi attığından dolayı direniş başlıyor. Grev sürecinde ise grev kırıcılığından geri durmayan patronlar hiçbir yasaya uymayarak grev uygulamasını kırmak istiyor. Bu durumu Hilal ve Nesrin'e sorduğumuzda Nesrin "Patronlar işçinin hiçbir hakkını tanımıyor. İşçinin grev hakkı fiilen ortadan kaldırılmak isteniyor. İşçilerin grev hakkı tehdit altında. Bu durum sadece bizim sorunumuz değil. OSB'de çalışan bütün işçilerin ve sendikaların sorunu. Bunun için grev hakkımızı kullanmak için birleşmek zorundayız" değerlendirmesi yapıyor.

Gebe ve emziren sağlık çalışanları dahi, geçim için nöbete mecbur!

Başak Edge GÜRKAN*
İzmir

Biz sağlık emekçileri için 2022-2023 Toplu İş Sözleşmesi dönemi 1 buçuk yıldır devam eden salgınla mücadele dönemine denk geldi. Bu dönemde hem maddi hem de özlük haklar açısından her türlü saldırıya uğradığımız ama taleplerimizin karşılanmadığı, salgınla mücadelede taleplerimizin daha görünür olduğu bir dönem oldu. Elbette sağlık çalışanlarının yaşadığı sorunlar ve talepler bu kadar belirginleşmişken, bunların toplu sözleşmede mutlaka yer almasını beklerdik. Ne yazık ki yandaş-yetkili sendika tarafından toplu sözleşme masasına talep olarak dahi getirilmedi.

TOPLU SÖZLEŞME MASASINDA ADI GEÇMEYENLER

Kadın sağlık emekçileri açısından 24 saat açık kreş talebi, geçen yıl Çorum'da bir hemşire arkadaşımızın evde yalnız bıraktığı evlatlarını yangında kaybetmesiyle daha da görünür olmasına rağmen toplu sözleşme masasında

adı bile geçmeyen taleplerden. Pandemi dönemi boyunca Bakanlığın farklı isimlerle yaptığı ve iş barışını bozan ödemeleri çalışanların canına artık tak etti. Emekliliğe yansıyan temel ücret talebi hâlâ en elzem talebimiz olarak ortada duruyor. Temel ücret olmadığı için sağlık emekçilerinin büyük bölümü sadece nöbet ücretleri ile geçinebiliyor. Ve ne acıdır ki nöbetten çıkmak zorunda kalan gebe ya da emziren çalışma arkadaşlarımız aylık asgari geçimini sağlayabilmek için "Yeniden nöbete nasıl girerim?" diye yollar arıyor. Salgın sebebiyle 24. haftada izne ayrılan gebe arkadaşlarımız geçinemedikleri için, tüm risklere rağmen 32. haftadan sonra yeniden nöbete sistemine girmek istiyorlar.

Doğum yapan kadın sağlık emekçilerinin 2 yıl nöbet tutmaması yasayla garanti altına alınmışken evinin geçimini sağlamak için birçok kadın arkadaşımız bu süre içinde nöbet tutmayı talep ediyor.

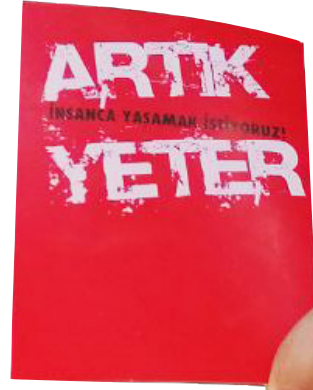
YETKİLİ SENDİKAYA BÜYÜK ÖFKE

Sağlık emekçilerini nöbet ücretine mecbur kılan koşulları tam da bu dönem daha yüksek sesle söylemek ge-

reliyor. Yetkili-yandaş sendika tarihinin belki de en kötü sözleşmesine imza atmış ve çıkıp bununla övünüyor.

Yüzde 60'ı kadınlardan oluşan sağlık işkolunda taleplerimizin yandaş-yetkili sendika tarafından dile dahi getirilmemesi, pazarlık masasına götürülmemesi tüm emekçiler için bir tartışma konusu. Yetkili sendikaya büyüyen bir öfke var, onlar kulaklarını ne kadar bu tepkilere tıkamaya çalışsa da biz haklarımız için sesimizi daha yüksek çıkarmak zorundayız. Milyonlarca kamu emekçisini masada satanlardan umudunu kesenler için umut birlikteliğimizdedir, mücadeledir. Bunun için de en çok biz kadın sağlık çalışanlarına görev düşüyor. Sendika, statü farkı gözetmeksizin taleplerimiz için yan yana gelelim.

*Ses Çiğli
EAH İşyeri
Temsilcisi

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Ne olacak diye beklediğimiz değil

içinde olduğumuz bir sözleşme süreci'

Eren AKTAŞ
Ankara

TÜRK-İŞ ve **Hak-İŞ** Konfederasyonları ortaklığında hazırlanan Kamu Çerçeve Protokolü'nün Çalışma Bakanlığı ile imzalanmasının ardından taban ücret ve kimi yan hakları belli olan kamu işçileri için şimdi sırada toplu iş sözleşmesi var. TİS süreci devam eden sağlık iş kolunda yetkili sendika Öz Sağlık-İş Sendikası. TİS süreci hakkında sağlık işçisi kadınlarla konuştuk.

İSTEĞİMİ SORSALAR İLK 'KREŞ' DERİM

Sağlık Bakanlığına bağlı bir kurumda çalışan, üç çocuğu olan bir kadın işçi aylardır bu TİS sürecinin bitmesini beklediklerini söylüyor. Sürecin işçiler olmadan yürütüldüğünü ve TİS'e dair hiçbir bilgi verilmediğini söyleyen kadının sözleri şöyle: "Önce Kamu Çerçeve Protokolü dediler, iyi kötü bin TL'ye yakın zam geleceği söyleniyor ama bu TİS imzalanmadan zam alamayacakmışız. Asgari ücretle zor geçiniyor, sendika süreci

uzattıkça uzatıyor. Zaten bu süreçte ne sendika gördük ne başka bir şey. Bizim hakkımızı bize sormadan arıyorlar."

Üç çocuğunun en küçüğü beş yaşında olan kadın işçi, "Ben eşimden ayrı olduğum için çocuğuma tek başıma bakmak zorundayım. Küçük çocuğumu bırakabileceğim kimse olmadığı için yanımda getirmek zorunda kalıyorum. Çalıştığım kurumda bir kreş olmasını çok isterdim. Sendika gelse bana sorsa ne istiyorsun diye 'kreş' derim. Amirim kaç kere uyardı 'Çocuğunu bırakacak bir yer bul' diye. Ben ister miyim amirimin her seferinde bana kötü bakmasını ya da çocuğumun buralarda perişan olmasını?" diyerek yaşadığı çaresizliği anlatıyor.

ÇOCUKLARA EKONOMİK ZORLUK YAŞATMAMAK İÇİN BOŞANMIYORUM

Aynı kurumda çalışan başka bir kadın ise hem yaşadığı sıkışmışlığı hem de sendikanın taleplerini görmezden gelişini şöyle anlatıyor: "Hayat çok pahalı, tek maaşla ev geçindirmek imkansız. İki co-

cuğum var ilkokul çağında. Aile büyüklerim burada değil. Evliyim, birtakım sıkıntılar yaşıyorum. Çocuklarıma ekonomik zorluk çekirtmemek için boşanmaya korkuyorum. Bizim kadromuzda tayin hakkı da yok. Ne tayin isteyip ailemin yanına gidebiliyorum ne de kendimi ve çocuklarımı insanca yaşatabileceğim bir ücret alıyorum. Bu sözleşmeden çok umutluydum tayin hakkı için, ama KHK ile kadroya geçtiğimden yasal düzenleme gerek diyorlar. Sendika bu konuya kırmızı çizgimiz diyor ama yaptıkları hiçbir şey yok."

KADINLARI DÜŞÜNEN BİR SENDİKAMIZ YOK

Konuştüğümüz işçi kadınlardan bir diğeri ise bazı sendikaların kadınlara yönelik kazandığı hakları örnek veriyor: "Sosyal medyadan görüyoruz. Kimi sendikalar kadınların özel günü (regl) için tatil hakkı, 8 Mart günü için resmi tatil gibi haklar kazanıyor toplu iş sözleşmelerinde. Biz binlerce kadın çalışıyoruz bu işyerinde. Bunlar bizim de hakkımız ama bizi düşünen bir sendika yok maalesef.

Bu TİS kimin için yapılıyor? Bizim haberimiz olmadan kapalı kapılar arkasında neyin pazarlığı dönüyor bilmiyoruz."

SENDİKA SADECE BİR KEZ TOPLANTI YAPTI

Bir başka işçi kadın ise, "Bu süreçte sendika işyerimizde sadece bir kez toplantı yaptı. Onu da son dakika öğrendiğimiz için katılmadık. Sendikaya veya temsilcilere telefonla ulaşmaya çalışıyoruz ama sözleşme hakkında tek bir bilgi alamıyoruz" diyor.

Kadınlardan sendikadan en büyük beklentileri sözleşme sürecine kendilerinin de dahil edilmesi, masada taleplerinin konuşulması. İşçilerin tamamı sonucu merakla bekleyen değil, her adımında söz sahibi oldukları, taslağın hazırlık aşamasından imzalanma noktasına kadar içinde yer aldıkları bir TİS süreci geçirmek istediklerini paylaşıyor. Bu TİS sürecinden çok şey öğrendiklerini belirten işçiler, haklarını savunacak ve arkalarında duracak bir sendika istiyor.

FORD OTOSAN İŞÇİSİ YAZDI:

Türk Metal'in TİS taslağında işte bunlar eksik!

Fotoğraf: Evrensel

Türk Metal'in örgütlü olduğu Ford Otosan'da çalışıyorum. Genellikle işyerinde eşi, ağabeyi, babası çalışan kadınlar işe başlıyor ve sektörde kadın oranı gittikçe artıyor. Buna karşılık bu sendikanın yapmadıkları bir o kadar artıyor.

Metal sektöründe TİS görüşmeleri taslakların da açıklanmasıyla başladı. Türk Metal üyesi bir kadın olarak benim ve

arkadaşlarımın dikkatini çeken bir durum oldu. Geçen sözleşme taslağında yalandan da olsa kadın kurulları kuracaklarını, şiddet, taciz, mobbing vs. karşısında önlem alacaklarını söyleyenler bu kurullara dair açıklama yapmadılar. Geçen dönem gündeme getirdiniz, taslakta böyle bir madde yer aldı. Ama bu kurullar nasıl olacak, kimlerden oluşacak, karar alabilecek mi gibi sorularımız yanıtız kaldı. Bizimle hiçbir şey paylaşmadığınız gibi sonra anlaşıldı ki laf olsun diye böyle bir madde koymuşsunuz.

Bu sözleşme taslağında da sadece çocuk parasının artırılması gibi bir talepte bulunmuşsunuz. Taslakları bizle hazırlamadığınızı biliyoruz fakat artık bunu kabul edemiyoruz. Kadın üyelerinin taleplerine bu kadar uzak, kadın üyelerini bu kadar umursamaz davranan bir tavır hiç doğru değil. Birleşik Metal-İş sizden farklı olarak birkaç talep öne çıkarmış, hiç olmazsa bu konuda kadınların hayatlarına dair iyi bir şey yapmak için bir araya gelip, ortak bir tutum alsaydınız. Bir kadın şube başkanı olmasıyla, binlerce kadın üyesi olmasıyla övünen bir sendikaya bu yakışmıyor ve bizlerin emeğinin karşılığı bu değil. Bu kadar ağır bir sektörde çalışan kadınlar bunu, taslakta hiçe sayılmayı hak etmiyor.

Adı üstünde taslak, değiştirilemez değil. Taslağı biz kadın işçilerin talepleri ile güncelleyin. Örneğin kadınlar işyerimizde çocuklarını bırakabilecekleri 7/24 bir kreş olmasını istemez miydi? Çocuk parası adı altında verilen para hangi kreşe, bakıcıya yetiyor?

Kadın metal işçilerinin sağlığına dair taramalar yapılması gerekiyor. Süt iznindeki kadın çalışanlar yemek saatleri fazla olduğu için bile ayrımcılık, baskı görüyor, "Süt izni bitince görüşürüz" gibi söylemlere, amir baskısına maruz kalıyor. Bunları denetleyecek, kadınları koruyacak önlemleri sözleşme taslağında yazamaz mıydınız?

Bizim iş yerimizde çocukların ilk okul günü için annelere bir günlük idari izin verilebiliyor, bunu garanti altına almış olsanız, amirlerin, insan kaynaklarının keyfilğine bırakmasanız da bütün anneler bu hakkını kullansın.

Regl günlerimiz için ayda bir gün mazeret izni talep etseniz. 8 Mart'ın artık bu sözleşme ile birlikte ücretli izin sayılmasını sağlasanız.

Kadın sağlığını korumaya yönelik önlemlerin artırılması, kadın hastalıklarına dair taramalar yapılması gibi adımlar atsanız da şu sözleşme taslağı için bizler de "İşte bizim sözleşmemiz, işte kadınları düşünen sendika anlayışı" desek de sahiplensek. Binlerce kadın üyesi olan bir sendikanın bu yaptığı akıl alır gibi değil. Kadının k'sinin olmadığı bu taslak kabul edilemez. Biz kadın işçiler de bir araya gelmeli, sendikamızı adım atmaya zorlamalıyız, yoksa her alanda olduğu gibi yok sayılmaya devam edeceğiz.

**Bir Ford Otosan işçisi
KOCAELİ**

Bir sürü göz üstümüzde!

Ümraniye Dudullu Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) bulunan OMEGA Motor'da 3 yıldır aralıksız çalışıyorum. Daha önce aynı bölgede büyük bir gıda işletmesinde asgari ücretle çalışıyordum, bir tanıdığım "OMEGA Motor'da daha fazla sosyal hak var, ücreti daha iyi" dedi, ben de OMEGA Motor'da iş başı yaptım. 100-200 lira ücret artışı var diye geldim ama ne hak var ne de hukuk. Tüm fabrikalar aynı aslında. Patronların tüm derdi işçiye nasıl düşük ücret veririm, fazla mesai yaptırıp nasıl daha fazla çalıştırırım. Çünkü onların sendikası var, Ticaret, Sanayi Odaları var. Bizim ne sendikamız var ne derneğimiz. Örgütsüzüz. Öz Çelik-İş Sendikası geldi buraya, 5 işçi arkadaşımız işten atıldı, Öz Çelik-İş Sendikası bir şey yapmadı. Öz Çelik-İş "Nasıl olsa GAMAK Motor'da ben örgütlüyüm, buranın patronu OMEGA Motora da ortak" deyip bir deneme yaptı. Evdeki hesap çarşıya uymayınca olan işçi arkadaşlarımıza oldu.

Bizim işimiz ağır. Üç vardiya sistemi günlük hayatımızı altüst ediyor. Erkek işçilerin ağırlıkta çalıştığı fabrikamızda her türlü sözlü, fiili, mesaj yollu tacize maruz kalma durumumuz var. Kadın cinayetlerini, taciz ve tecavüz olaylarını duyunca bunca erkek arasında çalışmak ister istemez insanı tedirgin ediyor. Evli barklı erkek işçi arkadaşlarımızın bile davranışları hiç hoş

Fotoğraf: Unsplash

değil. Servis araçlarında insanın duymak istemediği ağır argo, küfürlü müstehcen sözleri duymak zorunda kalıyoruz.

Tuvalete gitmek, çay ve yemek molarları sınırlı. Nerdeyse kronometre ile çalışıyoruz. GAMAK'ta GPS aletiyle işçiler 7/24 takip ediliyor, izleniyorlar. Bizde de bu uygulama yakındır. Hani özel hayatın gizliliği? Hepsini hikaye.

İşçinin bir değeri olmadığı gibi kadının işçi olarak hiç değerimiz yok, bunu çok net anladım. Sendika örgütlenme girişimi başarısız olunca biz kadın işçiler muhbirlik yapmak için tehditvari davranışlara maruz kaldık. Kadınların zayıf olduğunu, işini kaybetmemek için onursuzluk yapacağını sandı İnsan Kaynakları Müdürü ve ustabaşları. Ama yanıldıklarını gördüler.

Biz işçi kadınların bedenlen metal sektörünün ağır çalışma koşullarını kaldıramayacağımızı bilmelerine rağmen patronlar, acaba neden kadın iş-

çiler tercih ediliyor? Bunun çok açık sebebi artık geçinmemiz. Aylık 5-6 bin lira da alsak bununla iki çocuk ve ev kirasıyla geçinmemiz çok zor. Bunu gördük. Patronumuz ve OSB'deki diğer patronlar işsizlik tehdidini iyi kullanıyorlar. Bu tehditle istediklerini yapmak istiyorlar.

Özellikle kadın işçiler olarak biz, gırtlığımız kadar doluyuz. Evde, işyerinde, sokakta bize huzur yok. Soyunma odalarımıza tuvaletlere girip çıkarken tedirginlik yaşıyorsak bilin ki orada kötü bir durum var. Bir sürü göz seni izliyor. Utanmasalar fabrikaların soyunma odalarına ve tuvaletlere kamera koyacaklar. Kadın işçilerin üçü beşi bir araya gelince hemen sorguya çekilir gibi muamelelere maruz kalıyorlar. Şimdi fabrikamızda bir örgütlülük yaratmak için canla başla çalışacağız. Sabrımız tükendi.

OMEGA Motor'dan bir kadın işçi

EKOLOJİ MÜCADELESİNİ KADIN MÜCADELESİYLE BİRLEŞTİREN HAT:

Felaketler zincirini kırmak için yapacaklarımız var

Bilgesu KARAKULAK
İstanbul

Son zamanlarda bir Youtube gezi videosu çekilseydi şöyle başlayıp biterdi muhtemelen: “Arkadaşlar kanalımıza hoş geldiniz, beğenmeyi ve abone olmayı unutmayın. Bugün bizimle Türkiye’de bir hafta geçireceksiniz. Bakalım bizi neler bekliyor? Önce sizleri Ege’nin güzel sahillerine, ardından Karadeniz’in yeşil yaylalarına, finalde de İstanbul efsanesine götürülmek istedik. (...) Maalesef sahillerimizde çıkan yangınlar sebebiyle buradan ayrılıyor, Karadeniz’de yaşanan sel felaketi sebebiyle bölgeden ayrıldık, İstanbul’da da her an bir deprem olabilir diyorlar oraya da korkup gidemedik. Bu video da böyle olsun, kusurumuza bakmayın.”

Kapitalizm filmi finale yaklaşırken hiç de sürpriz olmayan bir şekilde ilerleyerek çarpık ve kaotik karakteriyle özdeşleşmiş kriz kavramını çevre ve iklim ile taçlandırıyor. Kulağımıza çalınan çevre ve iklim krizinden bahsediyoruz elbette. Bir de bu krizin ceremesini çekenlerden...

FELAKET GÖRÜNÜMLÜ CİNAYETLER

Dijital dönüşüm çağı olarak adlandırılan bu çağda doğayı dahi öngörmenin kolaylaştığı bir zamanda, birçok bilim insanı çalışmalarını karşılaşılabileceğimiz felaketlerden bahsederken, öngörülen manzaralar gerçekleştiğinde karşılaştığımız tablo içler acısı. Fabrikalardan salınan kirleticiler, plansız kullanılan ve kirletilen sular, deniz canlılarının midelerinden çıkan plastikler, yönetilemeyen atıklar tabloyu vahimleştiriyor. Ancak tablo kötüye

giderken buna sebep olanlardan afili geri dönüşüm reklamlarının yanında etkili adımlar görmek mümkün olmuyor. Olmuyor çünkü sermaye, pastasından bir dilimi vahşice sömürdüğü doğaya yedirmek istemiyor.

Çevre ve iklim krizinin Türkiye ayağında ise bizleri; çok sayıda can kaybına sebep olan ve doğada ciddi tahribata yol açan yangınlar, seller ve kuraklık karşılıyor. Burada önemli bir nokta var; çevre ve iklim krizi ya da doğal afet kavramları birer maske görevi görüyor. Sanki bunlar olağan ve önlenemez olaylar gibi gösterilerek gerçek sorumluları görmememiz için özel bir çaba harcanyor. Doğanın ve insanlığın büyük bir bölümünün belli bir azınlığın sağlayacağı devasa kazanç uğruna vahşice sömürüldüğü bir çağda felaket görünümü cinayetlerle karşılaşmamız olağan.

YATIRIM CAN GÜVENLİĞİNE DEĞİL KANAL MANZARALI DAİRELERE

Merceği haritada biraz daha İstanbul’a yaklaştırdığımızda ise tablo daha da vahimleşiyor. İstanbul gibi bir metropolün önemli kent ve çevre sorunları tehlike çanlarını çalarken, afet yönetimimiz adeta kulaklarını tıkayarak “lalalala” diyen bir çocuk edasında. Kentin belediyesinden, çevre örgütlerine, akademisyenlerinden, mühendislerine kadar her yerden itiraz sesleri yükselirken rant projeleri sürekli gündeme sokuluyor. İstanbul gibi milyonlarca insanın yaşadığı bir kent için önemli deprem uyarıları yapılırken ne yazık ki önlemler aynı oranda önem arz etmiyor olacak ki İstanbul halkının can güvenliği yerine kanal manzaralı dairelere yatırım yapılıyor. Geline son noktada İstanbul

halkı hatta köşköca memleket göz göre göre büyük İstanbul depremini bekliyor.

NEDEN EN ÇOK KADINLAR VE ÇOCUKLAR ETKİLENİYOR?

Büyük İstanbul depreminin mağdurları adlı haber başlıkları kolayca gözlerinizde canlanıyordu. Son zamanlarda gördüğümüz “sel mağdurları, yangın mağdurları” başlıkları gibi. Mağdur kelimesini bir yerden daha hatırlıyorsunuz. Nereden mi? Duymaktan öfkelendiğimiz ve tepkimizin giderek arttığı kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetleri haberlerinden. Ekranlarda reyting uğruna ajitatif olarak kullanılmaya çalışılan mağduriyet tablolarından ziyade bir gerçeklikten bahsetmek gerekiyor. Depremler gibi doğal afetlerde neden kadın ve çocuk ölümlerinin daha fazla olduğunu veya deprem bölgesi bir afet bölgesine dönüştükten sonra kadın olarak yaşamın zorluklarını birazcık gözünüzde canlandırmaya çalıştığımızda bugüne kadar şahit olduğunuz, bizzat yaşadığımız; kadının toplumdaki ikincil konumunu ve toplumsal düzlemin yansımasını görürsünüz. Kadın bu sefer de afet çadırında çocukların sağlığı ve güvenliğini sağlama, aileyi toparlama, hayatı yeniden kurma gibi sorumlulukları yerine getirme görevi ile pozisyon almak zorunda kalacak. Üretim yaptığı tarlasını kaybedip ailesine, kocasına bağımlı kalacak. Bugün bile şiddet önlenmezken felaket anlarında daha da korumasız ve güvencesiz kalacaklar. Öyleyse böyle bir afetin yaşanması durumunda yine kadınların ciddi anlamda mağdur durumuna itileceğini geçmiş deneyimlerden de yola çıkarak öngörebiliyoruz.

YAŞANABİLİR YARINLAR İÇİN BUGÜN...

Dikkatimizi bu mağduriyete sebep olan tarafa yönlendirirsek; İstanbul’un afet yönetimini rantın gölgesinde yapanlarla, Ege sahillerinin günlerce cayır cayır yanmasına müdahale etmeyenler, dere yatağına imar iznini verenler, kadın cinayetlerinde katillerin iyi halden salınmasına sebep olanlar ortak bir politika ile ortak bir kümede toplanıyor. Bu politikalar, tarihte dönem dönem biçimsel değişiklikler geçirse de özünde içinde bulunduğumuz toplumsal sistemin nam-ı diğer “das kapital”ın varlığını sürdürübilmesi için zaruri olan araçlar. Çevre sorunu ve mücadelesini, kadın sorunu ve mücadelesi ile ortaklaştıran ve politik kılan da bu politikalar. Bugün İkizdere’de, Kanal İstanbul forumlarında ve çevre örgütlerinde önemli sayıda kadının öne çıkması da bunun önemli bir göstergesi. Sokağımızda yaşanan bir sel felaketinden komşumuzla beraber kaçmaya çalışırken aynı komşumuzla sorumlulara öfkeleniyoruz. Yani başımızda bir kız kardeşimiz katledildiğinde duyduğumuz üzüntüyü başka bir kız kardeşimizle paylaşıp öfkemizi beraber dile getiriyoruz. Ormanlarımızı, yaşam alanlarımızı korumak için jandarma müdahalelerine tüm öfkemizle direnmiyoruz. Bu politikaların karşısında tek başına durmanın mümkün olmadığını her deneyim doğruluyor ve yan yana gelmek zorunluluk haline geliyor. Deneyimler arttıkça da mücadele yöntemleri somutlaşıyor; bugün mahallemizde bir kadın derneği, yarın rengarenk bir kadın eylemi, Ekmek ve Gül, evlerimizdeki buluşmalar, sosyal medya çalışmaları ile giderek çeşitleniyor. Sıra bu olanakları geliştirmek ve güçlendirmekte.

Yanan ev, çatı değil çocukluğudur insanın...

Döndü Taka ÇINAR
Nesrin ÖZTÜRK
Muğla - Antalya

Son yılların en uzun süreli orman yangınlarına maruz kaldık hep birlikte. Sekiz yurttaşımızı kaybettik, binlerce geçimlik ve yaban hayvanı, yüzlerce ev, on binlerce hektar ekili arazi ve ormanlık alan yandı. Depremlerde, sel felaketlerinde olduğu gibi orman yangınları da köylü kadınların yaşamlarını altüst etti. Onca acıdan ve kayıptan sonra Ekmek ve Gül olarak ziyaret ettiğimiz, acılarını paylaştığımız kadınlar, bütün bu olup bitenlerden son derece üzgün ve öfkeli. Emek emek yaptıkları evlerinin, yetiştirdikleri hayvanlarının, bağlarının bostanlarının, asırlık çamların, doğal güzelliklerin yanıp kül olmasına yanyor, isyan ediyor insanlar. Yanan ev, sadece dört duvar, bir çatı değil, yanan; geçmişi, anıları, çocukluğudur insanın. Yanan zeytinler, çamlar

odun değil; hayatı, nefesi, çintarı, kuzu, koyunu, keçisi, arısı, emeği, ekmeğidir. Ekmegini, aşını, çocukluğunu kaybeden köylü kadınlar dayanışmayla kendilerini sağaltmaya, yeniden hayata tutunmaya çalışıyorlar. Her yıl orman yangınları olduğu halde, iklim değişikliği, küresel ısınma nedeniyle, yükselen yangın riskine karşı önlem almayan hükümetin yangınların sorumlusu olduğu ise su götürmez bir gerçek olarak karşımızda duruyor!

Ormanlar, ülkenin akciğerleri, köylünün ekmek kapısı, börtü böceğin, yaban hayvanlarının yaşam alanı, ekosistemin sigortasıdır. Soruyoruz, 23 milyon hektar ormanı olan bir ülkenin, yangın söndürme uçağı, helikopteri neden olmaz? Birçok ülkenin kullandığı THK yangın söndürme uçakları neden hangarlarda çürümeye terk edilir?

AKP iktidarının, 19 yılda Orman Kanunu'nu 27 kez değiştirip, ormanlık alanları maden, enerji, turizm ve yerleşim için yapılaşmaya açması, izlediği yanlış ormancılık politikaları, özelleştir-

meler, ormanların şirketlerinin sömürü ve rant alanına dönüşmesi, yıkımı ve yangınları artırıyor.

Kadını erkeği, genci yaşlısıyla halk, itfaiyeci, ormancı, işçisi köylüsü tırmıkla, kürekle, bidonla yangını söndürmeye çalışırken, TOKİ'nin, yanan köylere yeni ev projeleri yapıp, resmi sitesinden paylaşması, AKP'li Gündoğdu Belediye Başkanı'nın "Evi yanmayanlar keşke benim evim de yansaydı diyecek" sözlere; sermaye iktidarının, felaketi fırsata, rantta çevirme iştahını gösteriyor. Bunların iştahını boğazlarında koyacak halkın, işçi ve emekçi köylülerin örgütlü mücadelesidir.

Yangından zarar gören köylünün barınma, beslenme, çocukların eğitimi başta olmak üzere temel ihtiyaçlarının ve zarar ziyanının devlet tarafından eksiksiz karşılanması, yanan ormanlık alanların rehabilitasyonu, madene, turizme açılmaması için yerelerde kadın, çevre, sendika, kitle örgütleri ve emekten yana siyasi partilere sorumluluk düşüyor.

Fotoğraf: Nesrin Öztürk/Ekmek ve Gül

ELİNDE YANAN EVİNİN FOTOĞRAFIYLA NECLA...

Elinde yanan evinin fotoğrafı ile karşılıyor Necla bizi. "Bunun yerini ne alır ki anılarım, emeklerim, gençliğim burada geçti. Bizler şehirde yaşamayı bilmeyiz kuzum. Şu anda yeğenimin evinde kalıyoruz ama nereye kadar kalacağız, hiçbir şey yok, sürekli birileri geliyor umutlanıyoruz. Ama sonuç yok, bizler üzerinden ne oyunlar oynanıyor bilmiyoruz ama çaresizliğimi kullanamazlar."

Fotoğraf: Döndü Taka Çınar/Ekmek ve Gül

İKİZKÖYLÜ KADINLAR YANGINI FIRSAT BİLEN LİMAK'A KARŞI

Yanmış ormanların iç yakan görüntüsü, is koku içinde Akbelen İkizköylü kadınların direnişi umut oluyor insana. Milas'ın ormanları çayır çayır yanarken, Limak şirketi yangını fırsata çevirmek için Akbelen ormanına iş makineleriyle vahşice dalıp çam ağaçlarını kesme derdinde. İkizköylü kadınları erkeği ile ormanı yaşatma ve insanca yaşam mücadelesi verirken, Limak şirketi daha çok maden, daha çok kar peşinde. Ormanını, toprağını Limak şirketine vermemek için İkizköylü kadınlar direnmeye devam ediyorlar. Akbelen ormanının direnişçilerinden Necla Işık anlatıyor: "17 Temmuz'da çadırlarımızı kurduk, burada bekliyoruz. Çevremizdeki diğer ormanların yanıp kül olmasına rağmen, askerlerin bizi yaka paça oradan indirmesine rağmen hala Akbelen ormanındayız. Burayı savunmaya devam edeceğiz. Bir karış toprağımızı vermeyeceğiz. Akbelen ormanı için direniyoruz. İnsanca yaşam için direniyoruz. Direnmeye devam edeceğiz, kurtarıncaya kadar."

'HER ŞEYİMİZİ KAYBETTİK FAKAT SUSMAYACAĞIM'

Yangında dededen kalma evi yanan Kadriye Çınar ise, 17 yıl vergisini ödediği evin tapusu dedesine ait olduğu için hiçbir yardımdan faydalanamayacağını öğrendiğini, ne yapması gerektiği konusunda hiçbir yetkilinin bilgi vermediğini söylüyor: "Soruyorum, peki ben 17 yıldır vergilerimizi öderken neden burası sizin değil, ödememize gerek yok denilmedi! Kaburgalarım kırık ne oturabiliyorum ne yatabiliyorum, bizler her şeyimizi kaybettik, fakat susmayacağız. Bizim gibi onlarca dede nenden kalma yerlerde yaşayan insanlar var, bizlerin yok sayılmasını istemiyoruz."

'YANGIN YERİNDE YAPAYALNIZ BIRAKILDIK'

Afetten olumsuz etkilenen köylünün zarar ziyanını karşılıksız telafi etmesi gereken siyasi iktidar, TOKİ üzerinden inşaat projesi satın, evi yanan köylüyü 20 yıl borçlandırma peşinde. Yangın sonrası onca acı ve kayıptan sonra Manavgatlı kadınlar yok sayılmaktan, belirsizlikten, TOKİ'den, inşaat şirketlerinden son derece rahatsız olduklarını ifade ediyorlar.

Türkan Şeker, gözleri görmeyen bir eş, 6 torun ve oğluyla konteynerde sağlıksız koşullarda yaşam mücadelesi veriyor: "Bir ay oldu, bize hala ne olacağına dair bilgi verilmiyor, biri geliyor 'Biz TOKİ'den geldik, nasıl ev istersin, şartları bunlar' diyorlar. Sonra müteahhitler geliyor, 'Biz yapacağız evinizi ama borcunuzu devlete ödeyeceksiniz' diyerek evraklar getiriyorlar. Nasıl bir oyunun içindeyiz bilemiyoruz. Kül olmuş yerlere ev yapmak istiyorlar, bizler nasıl yaşarız, yangın yerinin içinde yapayalnız bırakıldık. Bizleri kadın ve köylü diye küçük görüyorlar ama mücadele edeceğiz."

Sağlık çalışanları ve çocuk bakım işçileri grevde!

Dünyanın pek çok farklı noktasından sağlık çalışanları ve bakımevi işçileri ücret zammı, daha iyi çalışma koşulları, ek personel ve sağlık önlemleri için iş durduruyorlar.

GÜNEY KORE:

Fotoğraf: Kore Sağlık ve Tıp İşçileri Sendikası (KHMU)

SAĞLIK EMEKÇİLERİ HÜKÜMETİN OYALAMALARINA KARŞI GREVDE

Sendikacı sağlık çalışanları hükümetle yaptıkları görüşmelerin sonuç vermemesi üzerine 2 Eylül'de greve gittiler. Giderek artan sayıda ön saftaki hemşire ve sağlık çalışanı, kronik işgücü sebebiyle yetersiz yardımlar nedeniyle tükenmişlik yaşıyor.

Kore Sağlık ve Tıp İşçileri Sendikası (KHMU) Mayıs ayından bu yana hükümet ile 12 tur görüşme yaptı, ancak talepleri kabul edilmedi.

KHMU üyesi sağlık çalışanları daha iyi çalışma koşulları ve halk sağlığı altyapısının genişletilmesi talebiyle 2 Eylül'de greve gitti. Sendika, hükümetten sağlık çalışanlarının çalışma koşullarını iyileştirmesini ve kamu hastanelerinin ve sağlık personelinin sayısını artırmasını talep etti ancak hükümeti bu talepleri kabul etmedi.

KHMU Başkanı Na Soon-ja basına, "Hükümetin sahada savaşan sağlık çalışanları için hangi destek önlemlerini hazırladığı sorusuna cevap vermesi

gerekıyor" dedi ve ekledi: "Hükümet ve iktidar partisini grevden önce temel sorunları çözmek için kesin bir karar almaya çağırıyoruz."

Sağlık Bakanı Kwon Deok-cheol ise sağlık çalışanlarının ek personel, daha iyi çalışma koşulları taleplerini yerine getirmeyip greve karşı açıklamalarda bulundu. Kwon "Şimdi pandeminin dördüncü dalgasına yanıt vermeye odaklanma zamanı. Bu vahim durumda (biz) grev gibi toplu hareketlerin yapılmamasını, mevcut durumun görüşmeler ve istişarelerle çözümlenmesi talep ediyoruz" diyerek "pandeminin dördüncü dalgasına" yanıt verecek sağlık çalışanlarının çalışma koşullarını göz ardı etti ve sanki 12 görüşme yapılmamış gibi istişareye çağrı yaptı.

KHMU, ülke çapında hastanelerde ve tıbbi kliniklerde çalışan toplam 56 bin 91 hemşire, tıp mühendisi, hemşire yardımcısı ve diğer sağlık çalışanlarını temsil ediyor.

HİNDİSTAN:

Fotoğraf: All India Federation of Anganwadi Workers & Helpers Aifawh CITU

ÇOCUK BAKIM İŞÇİLERİNDEN İKİ GÜNLÜK İŞ DURDURMA EYLEMİ

Hindistan'ın en kalabalık eyaleti Uttar Pradesh genelinde yaklaşık 150 bin anganwadi (çocuk bakımı) çalışanı, yüzde 100 ücret artışı da dahil olmak üzere taleplerinin kabulü için 17 ve 18 Ağustos'ta çalışmayı durdurdu. Diğer talepler arasında iyileştirilmiş çalışma koşulları, emeklilik yardımları yer alıyor.

Eyalet genelinde 189 bin çocuk bakım merkezinde çalışan 350 binden fazla çocuk bakım çalışanı ve yardımcısı var.

Ana çocuk bakımı merkezlerindeki çalışanlara ayda yalnızca 4 bin 500 rupi (60 ABD doları) ödenirken, küçük merkezlerdeki çalışanlara 3 bin 500 rupi ve yardımcılara 2 bin 250 rupi ödeniyor. Anganwadi işçileri, eyalet hükümeti tarafından 4 yıl önce 2017'de vaat edilen ayda 8 ila 10 bin rupi talep ediyor.

FİLİPİNLER:

SAĞLIK ÇALIŞANLARI VADEDİLEN HAKLARINI KAZANDI

Artan COVID-19 enfeksiyonları Filipin hastanelerini zorlarken sağlık çalışanları daha iyi ücretler ve sosyal haklar talep ediyor. Filipinler Devlet Başkanı Rodrigo Duterte, hemşirelerin istifa tehditleri ve sendikaların grev uyarıları üzerine sağlık ve bütçe bakanlıklarına 21 Ağustos'tan itibaren sağlık çalışanlarına ödeme yapmaları için 10 gün süre verdi.

Hemşireler basına, Kovid-19 yatakları tam kapasiteye ulaştığı için tükenmişlik yaşadıklarını söyledi. Özel Hastaneler Birliği, özel hastanelerdeki hemşirelerin yüzde 40'ının geçtiğimiz yıl istifa ettiğini açıklamıştı. Sağlık Çalışanları İttifakı son ödeme tarihini 31 Ağustos olarak belirledi, yoksa daha yaygın protestolar başlatacağı konusunda uyarıda bulundular.

Fotoğraf: Ben Pederick, Good Morning Beautiful Films/Flickr (CC BY 2.0)

AVUSTRALYA:

Fotoğraf: Unsplash

VARDİYA BAŞLARINDA HIZLI KOVID TESTİ TALEBİ

Avustralya'nın Yeni Güney Galler eyaletinde ambulans sağlık görevlileri her 12 saatlik vardiyanın başında hızlı Kovid-19 testi yapılması talepleri için eylem yapıp yapmama konusunda oylama yapıyor. Ambulans görevlilerinin talep ettiği hızlı Kovid-19 testleri kendi kendine uygulanabilen ve sadece 15 dakika süren testler.

Sağlık görevlileri verilen oylar sonucunda eyleme karar verirse, Kovid-19 sıcak noktalarında çalışan ADHSU üyeleri, hızlı antijen veya

PCR testi yapılana kadar hiçbir hastaya yanıt vermeyecekler. Ancak yönetim, sağlık görevlilerinin hızlı antijen test kitlelerinin hazır bulunulması, Kovid-19 sıcak noktalarındaki ambulans ekibine öncelik verilmesi yönündeki taleplerini reddetti. Üyelere gönderilen bir mailde, yönetimin sağlık görevlilerinin talebini reddettiği ve her vardiyada hızlı testin ambulansların konuşlandırılmasının geciktireceği iddia edildi.

Sahi güzellik nedir?

Bugün sizinle içimden geldiği gibi söyleşmek istedim. Çok fazla bizden, belki de birçoğumuzun yaşadığı, hayatın içinden bir şeyler yazmak istedim. Kendimi bildim bileli kadınların deyimiyle balık etliyim. İlk gençlik yıllarımda kilolu olduğum için istediğim gibi giyinemezdim. Özellikle pantolon giymede sorun yaşırdım. Akranlarıma göre daha gelişkindim, o yüzden bana hep yaşımın üstünde muamele edildi. Ara ara kilomla ilgili sorunlar yaşırdım. Kimi zaman diyetler yaptım. Sanki kadınlar hep zayıf olmak zorunda, güzel kadın, belli fiziksel ölçülere sa-

hip kadınmış gibi düşünmekte. Farklı dönemlerde farklı beden şekilleri biçilmiş kadına. Kimi zaman kilolu olmak zenginlik ve güzellik göstergesi olarak görülmüş kimi zaman ince, zayıf olmak güzellik ölçütü olmuş. Günümüz kapitalist toplum ve üretim ilişkilerinde ise kadına biçilen rol, kadın bedeninin şekli, giyim kuşamı ve benzeri şeyleri sürekli gündemde tutulan, pazarlanan bir şey durumunda. Artık kapitalizm kadının her türlü haline uygun üretimi yaparken bir yandan da diyet ürünleri, vücut geliştirme,

‘Ara ara kilomla ilgili sorunlar yaşırdım. Kimi zaman diyetler yaptım. Sanki kadınlar hep zayıf olmak zorunda, güzel kadın, belli fiziksel ölçülere sahip kadınmış gibi düşünmekte.’

spor aletleri ile farklı bir pazarı da oluşturdu. Özellikle kadınlar bu konuda daha çok kapitalizmin ilgisini çekerken günümüzde erkekler için de benzer bir pazar oluşmaya başladı.

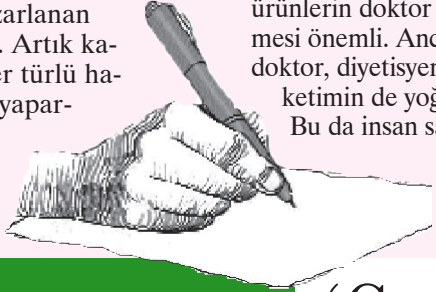
BELİRLENMİş GÜZELLİK ANLAYIşINI REDDEDİYORUZ

Tabii ki sağlık temel alınarak üretilen ürünlerin doktor kontrolünde tüketilmesi önemli. Ancak bilinçsiz bir şekilde doktor, diyetisyen kontrolü dışında tüketimin de yoğun olduğu bir gerçek.

Bu da insan sağlığına ciddi zararlar vermekte, birçok hastalığa sebep olmaktadır. Kadınlar olarak

en azından önemli bir kısmımız belli fiziksel normlara, belli güzellik anlayışlarına sığdırılmak istemiyoruz. Bize dayatılan güzellik anlayışını reddediyoruz. Her halin insan hali olduğu bilinciyle, sağlıklı bir yaşam sürdürebiliyor, bunu da bedenin ve ruhuma barışık bir şekilde yrtebiliyorsam, günlük aktiviteleri sürdürürken sorun yaşamıyorsam başkalarının sağlık nerileri dışında ne dedikleri çok önemli olmamalı. Sağlık, insanın ruhen, beden ve sosyal olarak tam bir iyilik hali ise bunu sağlayacak olan ekonomik, sosyal evre, eğitim, sağlık olanaklarının sağlandığı bilinçli bir toplumdur.

Sonay GÜN Keçiören/ANKARA

Günde 12 saat çalışma üstüne pazarda ucuzluk kovalamaca

İş yorgunluğunun üzerine bir de en az 3-4 markete bakıyorum hangisinde daha ucuza ürün bulurum diye.

MERHABA Ekmek ve Gl okurları, ben Esenyurt'ta bir metal fabrikasında çalışan bir kadın işiyim. Her gün 12 saat çalışıyorum. Asgari ücretle geinemediğimiz için fazla mesai yapmaya mecbur kalıyoruz. Her akşam fazla mesai yapıyoruz ama yine de insanca yaşayamıyoruz. arşı-pazardaki fiyatlar el yakıyor, son gelen zamlarla da birlikte faturalara yetişemiyoruz. Faturalarda tüketim bedeline yakın vergiler var ve sürekli faturalara zam geliyor. Fakat bizim maaşlarımıza senede bir zam yapılıyor, o da kuş kadar oluyor. Bu ne çarpık bir düzen! Tüm bunlar yüzünden fabrikada bazı haftalar pazar günleri bile çalışmak zorunda kalıyoruz.

şu günlerde mevsim gereği sebzenin, meyvenin ucuz olması lazım ama ne yazık ki birçok ürüne sadece bakıp yanından geçiyoruz. Neredeyse 10 liradan aşağı sebze-meyve yok. İşten dönerken o yorgunluğun üzerine bir de en az 3-4 markete bakıyorum hangisinde daha ucuza ürün bulurum diye. şu günlerde kişa hazırlık zamanı. Hafta içi nerede daha ucuza domates varsa oraya gidiyorum, alıp dolaba koyuyorum.

alışmadığım pazar günü olunca da o domateslerden kiş için sos-menemen yapıyorum. Böyle yaparak biraz da olsa btcemdeki yükü hafifletmeye çalışıyorum.

Günde 12 saat çalışırken ekstra bu işlerin yükünün binmesi belimi büküyor, çok yoruluyorum. Bir tek ben bu durumda değilim. Fabrikadaki arkadaşlarım da biraz daha rahat geçinebilmek için bu yollara başvuruyor. Ağır alışma koşullarının içinde işyerinde fırsat bulabildiğimiz kısa sohbetlerimizde hemen hemen tüm işçi arkadaşlarımdan benzer şeyler duyuyorum. Bir yandan işyerinde her geçen gün gelen zamlara, hayat pahalılığına karşı tepki de artıyor. İşte işçiler olarak bu tepkilerimizi daha gür bir sesle ve bir araya gelerek dile getirirsek ancak yaşam ve çalışma koşullarımızı düzeltebiliriz.

Metal işçisi bir kadın Esenyurt/İSTANBUL

‘Gya okula gitmiş ama eğitim alamamış bir nesil oluşmasın’

OKULDA güvenlik içinde çalışıyordum. Okul kapanınca ben de işsiz kaldım, eşimin maaşı ile geçinmeye çalıştık. İki kızım var. Büyük kızım lise son sınıftaydı, kk kızım ilkokul 4. 1 buçuk yılları gitti eğitimlerinden.

Online ders yeterli olmadı. Tek bilgisayar olunca zor oldu derse girmeleri. Büyük kızım dershaneye gitti, olmadı, bir sene daha hazırlanmak zorunda. Hem zamanı hem emeği hem de paramız boşa gitti. Üstelik bu kadar karmaşanın içinde niversite sınavı da o kadar zordu ki gençler hepten bunalıma girdi. Kk kızım dersleri unuttu, bu duruma hem sinirleniyor hem de yapabilecek bir şey olmadığına üzülüyorum. Yani şöyle diyebilirim: 1

buçuk sene sulanmayan bir iek kurumaya mahkumdur.

Online eğitim yüz yüze gibi olmuyor, kesinlikle öğretmenle göz teması olmadan, şefkatle başlarına dokunan bir el olmadan olmuyor. Ekran başında doğru yanlış ğrenilmiyor. Belki de arkadaşından özür diletten ve ders alınacak bir yaşanmışlık, bu konuda yol gösteren biri olmadan olmuyor. Yani sözün kısası sanal eğitim olmuyor.

Her türlü önlem alınsın, ne gerekiyorsa yapılınsın, okullar açık kalsın. Gya okula gitmiş ama eğitim alamamış bir nesil oluşmasına izin vermeyelim. Eğitimin telafisi yok.

İşsiz bir veli Batıkent/ANKARA

Atamamın yapılmaması beni psikolojik olarak yıpratıyor!

YILLARCA çalışıp emeğinin karşılığını alamamak gerçekten çok zor. Artık geleceğe dair umudunun olmaması, bir gün öğrencilerime bir şeyler verememe duygusu yaşırdıklarımın kısa bir zeti. Her şeyden önce eğitim fakültesini bitirip öğretmenlik mesleğini icra edememek çok üzücü bir durum. Çünkü ğretmen olma yeterliliğine sahip olup

atanamamak, emeklerinin karşılığını alamamak haksızlığın en büyüğü. Evde eşimin eline bakmak ve çocuklarımla hiçbir ihtiyaını karşılayacak yeterliliğe sahip olamamak beni psikolojik olarak çok yıpratıyor.

Atanamayan bir ğretmen MALATYA

BEN OTOMOBİL SÜREMEZ MİYİM?

'Yapabilirsin' diye bağıırıyor tarih!

Filiz Gür "Sen yapamazsın" dayatmalarının ardından bir ışık huzmesi sunuyor: "Kırk iki yaşında, nihayet, bana telkin edilen onca negatife rağmen araba kullanabileceğimi/kullanabildiğimi öğrendim."

Filiz GÜR

Sevgili hazirun, Yıllarca ilham öyküleri okuyup "Vayy be" dedikten sonra kaldığı yerden aynen devam eden bir neslin ahvadı olarak ben de Tolstoy'un altmışlarını geçtikten sonra yaşlı kemiklerini kırma pahasına bisiklete binmeyi öğrenmesi hikâyesine özenir ama içimdeki titrek "Sen yapamazsın" kodu anında kanıma karışınca isteğim girişime dönmeden onu "Sen yapamazsın"a kurban ederdim.

Ben bir kız çocuğu olarak değil ama maddi imkân-sızlıkların içine doğmuş bir kız çocuğu olarak ne yüz-meyi ne bisiklete binmeyi öğreneceğim gibi aslında bunların eksikliğini hissedebileceğim herhangi bir veriye de maruz kalmamıştım. Denize kıyısı olan bir yere gidene, bisikletiyle özgürce dolaşan kadın arkadaşlarım olana kadar bu böyleydi. Daha fazlasına sahip olabileceğimizi fark edene kadar hepimiz bir tamlik duygusuyla dopdoluyuz. Sanırım sosyal medyamız olduğundan beri hiçbirimiz tam olamıyoruz. Dünya; harika anneler, muhteşem aşçılar, fevkalade güzel insanlarla doluymuş da biz de hasbelkader kıcı kırık evimizdeki dandik mutfağımızda yaşayıp gidiyormuşuz meğer.

Otomobil kullanmayı öğrenmek istemem de böyle-si bir eksiklik hissiyle birlikte burada yazamayacağım başka bir haksızlık duygusunun ani bir sonucu olarak ortaya çıktı. Düzenli olarak "Sen yapamazsın"a maruz kalan insanların bundan kurtulabilmeleri de ancak ve ancak aynı istikrarla devam eden yü-reklendirmeler ve belki günde üç defa tok karna "Sen yapabilirsin"i duymalarıyla mümkün. İzin verin de bu yazım okuyan herkes için ilk doz olsun. Omzunuza uzanan bir el yoksa diğer dozlar için tekrar okuyun. 42 yaşında, nihayet, bana telkin edilen onca negatife rağmen araba kullanabileceğimi/kullanabildiğimi öğrendim. Önümüzdeki yaz, ölmez de görürsem, çocuklarımı uzaak bir yere tatile götürmek istiyorum. Bir denizin içinde ayaklarımı kumdan çekip birkaç kulaç da atarım belki, kim bilir?

ERKEK ŞOFÖRLERE KÖTÜ(!) HABER

Bu, "erkek şoförler" için kötü bir haber tabii. Trafikte önlerinde onları yavaşlatan

Fotoğraf: Unsplash

bir "bayan şoför" daha oldu. Araç kullanabilmenin değil kullanırkenki tedirginliğin ve kullanma şeklinin cinsiyetçi söyleme dönüştüğü bir dünyada yaşıyoruz. Yani kadınların trafikte erkekler kadar agresif olmaması, tepelerinde çalan tüm kornaların ağız birliği ederek onları yoldaki "bayan şoförler" olarak etiketleyip, kendi cinslerindeki hatalara küfredip geçerken onlardan bahsederken ağızlarının alaycı bir üstünlük duygusuyla kıvrılıyor olması gerçeğinden bahsediyorum. Kaza istatistiklerine bakarsak o yan yan gülen agresiflerin ölümlü kazalarda ve kırmızı ışık ihlallerinde yüzlerce kat önde olduklarını, trafikte uygun hızda gittikleri için "yavaşlatmakla" suçladıkları kadınlarına bizim kocalarından dinlemeye bıktığımız "Bizim hanım arabayı 'yine' sürmüş" basitliğinde istatistiklere konu olduğunu görmek gayet mümkün.

'SEN YAPAMAZSIN'LARIN ARASINDA İKİ KADIN: SAMİYE HANIM VE BERTHA

Bu topraklara otomobil ilk defa 1888 yılında gelmiş, ilk kullanan kişi de Züheyrzade Ahmet Paşa olmuş. Kadınlar arasında ilk kullanan mıdır bilmiyorum ama ehliyet alıp trafiğe çıkan, ardından da ralliye olup erkeklerle yarıştığı rallide birinci olduğu için ikinci olan erkek ralliye tarafından sadece "kadın olduğu" için sonucuna itiraz edilen yarışı ancak Sulh

Mahkemesi'nin kararıyla kazanan ilk kadın Samiye Cahid Morkaya. Yani otomobil bu topraklara geldikten ancak otuz küsur sene sonra bir kadın trafiğe çıkabilmiş. Acaba Samiye Hanım'a da trafikte korna çalınmış mıdır diye düşünmeden edemiyorum.

Bu konuyla ilgili okurken beni epey şaşırtan bir bilgiye de rastladım. Aslında bugünkü otomobillerin ilki sayılan Benz marka otomobili de uzun mesafede kullanan ilk kişi bir kadın: Bertha Benz. Çok da ilham veren bir hikâyesi var. O dönemde aynı anda ilk otomobili üretilen patent alma yarışına giren bir sürü mühendis var. Bertha'nın eşi Carl Benz de dünya kadar borca girse de bu patenti almayı başaran ilk mühendis olmuş. Ne var ki saatte 12 kilometre hıza ulaşabilen bu araç, "Eee bunun attan ne farkı var" reddiyesiyle çok da ilgi görmeyince Carl umutsuzluğa kapılmış. Bertha, eşinden habersiz yanına iki çocuğunu da alarak 100 kilometre uzakta oturan annesine, üstelik de birkaç teknik sıkıntıyı kendi imkânlarıyla çözümlenerek, yakıt bitince de bir eczaneden yakıt ikmalini yaparak hedefine ulaşmayı başarmış. Onun bu yolculuğu, uzun mesafede bu aracın ne kadar kıymetli olduğunu kanıtlayan cesur bir girişim olarak tarihe geçmiş. Bertha, trafikteki tek araç olarak tepesinde korna çalmadan bir yerden bir yere giden ilk kadın olduğunu da bilmiyordu tabii. Üstelik de 12 kilometre hızla! Günümüzde otuz kilometreyle gidilmesi gereken okul yakını bölgelerde dahi otuza korna çalan Homo neanderthalen-sisler'den yüzyıllar önce ne büyük lüks...

Dünya barış günüyle ilgili yazacaktım aslında ama kendi iç barışımı kurduğum bugünlerde bu dinginliği okuyanlara bulaştıran ve aslında devam ettirdiğimiz yanlış kodlar ve kanılar olmasa kolektif tahammülün artacağı, handiye iklimin değişip Akdeniz olacağı bir dünyada yaşadığımızı hatırlatmak istedim. Evlerin ve arabaların içi kapalı camlardan bize yansıyan küfürlerle doluyken barıştan bahsetmek ironik olsa da buna katkı sunan sinyal verip sakinçe sağa çekilip yol açan insanların varlığı, insanı "mümkün"e inandırıyor. "yapabiliriz", diye fısıldıyor bize tarih.

Fotoğraf: Pixabay